

Lisa 1 Ainevaldkond „Keel ja kirjandus” ainekavad

1. klassi eesti keel

Õpitulemused	Soovituslik õppesisu
<p>Suuline keelekasutus (kuulamine, kõnelemine)</p> <ul style="list-style-type: none">eristab häälikuid (asukoht ja järjekord sõnas), täishääliku pikkusi;toimib õpetaja ja kaaslaste suulise juhendi järgi;kuulab õpetaja ja kaaslaste esituses lühikest eakohast teksti, mõistab kuuldu lause, jutu sisu;teab, et sõnadel on lähedase või vastandtäheendusega sõna ja nimetab neist mõningaid;väljendab end suhtlusolukordades arusaadavalt: palub, küsib, tänab, vabandab;jutustab suunavate küsimuste toel kuuldu, nähtu, loetu;koostab õpetaja abiga pildiseeria või küsimuste toel suulise jutu,esitab luuletust peast;	<p><u>Kuulamine</u> Helide, häälte ja häälikute eristamine (asukoht ja järjekord sõnas), hääliku pikkuse eristamine, põhirõhk täishääliku pikkusel. Õpetaja ja kaaslaste kuulamine ning suulise juhendi järgi toimimine. Õpetaja ja kaaslaste ettelugemise kuulamine. Kuuldu ja nähtu kommenteerimine.</p> <p><u>Kõnelemine</u> Häälde- ja intonatsiooniharjutused. Häälde harjutamine, hääle tugevuse kohandamine olukorrale. Töö lähedase tähendusega sõnaga, sõna tähenduse selgitamine ja täpsustamine. Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) valik suhtlemisel. Lihtlauseliste küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine. Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas. Esemete, nähtuste, tegelaste jms võrdlemine, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitamine. Jutustamine kuulatu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria, etteantud teema põhjal; aheljutustamine. Klassiga ühiselt kogetud sündmuste vahendamine jutustades. Tuttava luuletuse, dialoogi peast esitamine.</p>
<p>Lugemine</p> <ul style="list-style-type: none">tunneb häälik-tähest vastavust, loeb õpitud teksti enam-vähem ladusalt, lausehaaval üksiku peatusega raskema sõna ees oma kõnetempos või sellest aeglasemalt;	<p>Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Trükitähtede (nii suurte kui väikeste) tundma õppimine. Tähtedest sõnade ja sõnadest lausete lugemine. Silpidest sõnade moodustamine.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • mõistab häälega või endamisi (vaikse häälega või huuli liigutades) lugedes loetu sisu; • vastab teksti kohta käivatele küsimustele, mille vastused on palas otsesõnu öeldud; • mõtleb jutule alguse või lõpu; • on lugenud mõnda lasteraamatut, nimetab nende pealkirja ja autoreid, annab loetule emotsionaalse hinnangu (lõbus, tõsine, igav ...); 	<p>Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo, oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse). Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnauhendite lugema õppimine.</p> <p>Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust.</p> <p>Jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti (õpilaspäevik, kutse, õnnitlus, saatekava, tööjuhend, raamatu sisukord) lugemine. Sõna, lause, teksti sisu mõistmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel. Loole lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine. Küsimustele vastamine, millele vastus on tekstis otsesõnu kirjas.</p> <p>Luuletuste ilmekas (mõtestatud) lugemine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga. Tekstiliikide eristamine: jutt, muinasjutt, luuletus, mõistatus.</p> <p>Kirjandustekstid: liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend.</p> <p>Loetud raamatu autori, kunstniku (illustraatori), tegelaste nimetamine, loetust jutustamine. Loetule emotsionaalse hinnangu andmine (lõbus, tõsine, igav jne).</p> <p>Huvipakkuva raamatu leidmine kooli või kodukoha raamatukogust täiskasvanu abiga.</p>
<p><u>Kirjutamine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • kasutab õigeid kirjutamisvõtteid, teab, kuidas väikesi ja suuri kirjatähti kirjutatakse ning sõnas õigesti seostatakse; • kirjutab tahvlilt ära; • täidab tahvlinäidise järgi õpetaja abiga õpilaspäevikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, varustab töö kuupäevaga; • koostab näidise järgi kutse; 	<p><u>Kirjatehnika</u></p> <p>Kirja eelharjutused. Kirjutamine pliiatsi ja kriidiga, joonistähtede kirjutamine. Õige pliiatsihoid ja kirjutamisasend istudes ja seistes (tahvli juures). Väikeste kirjatähtede õppimine. Suurte kirjatähtede õppimine (vajadusel 2.klassis). Tähtede seostamine. Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Töö vormistamine näidise järgi, töö puhtus, käekirja loetavus. Teksti ärakiri tahvlilt, õpikust.</p>

- eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, sõna, lauset;
- kirjutab omasõnade algusesse k, p, t;
- kirjutab õigesti lühemaid (kuni 2-silbilisi) sõnu ja lauseid;
- teab, et lause lõpeb punktiga;
- teab, et lause alguses, inimeste, loomade, oma kodukoha nimes kasutatakse suurt algustähte;
- kirjutab õigesti oma nime.

Kirjalik tekstiloome

Jutu kirjutamine pilditaiendusena (pildi allkiri, kahekõne jms). Jutule lõpu kirjutamine. Loovtöö kirjutamine (pildi, pildiseeria, küsimuste järgi).

Õigekeelsus

Häälik, sõna, lause, tekst. Tähed ja tähestik, võõrtähtede vaatlus. Häälikute märkimine kirjas. Sõna ja lause ladumine ja kirjutamine.

Täis- ja kaashäälikud. Täishäälikuühendi vaatlus. Täishääliku pikkuse eristamine ja õigekiri, kaashääliku pikkusega tutvumine. Sulghäälik (k, p, t) omasõnade alguses. *i* ja *j* ning *h* sõna alguses seoses tähtede õppimisega.

Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimeses.

Liitsõna vaatlus (moodustamine).

Sõnade lõpu õigekiri, *-d* ja *-vad* (mitmus) ning *-b* (tegasõna 3. pööre) õigekirjaga tutvumine.

Tutvumine jutustava (väit-), küsi- ja hüüdlausega. Lause lõpumärgid: punkt, (küsi- ja hüüumärgi vaatlemine). Koma lauses (teksti vaatlus).

Oma kirjutusvea parandamine õpetaja abiga. Etteütlemise järgi sõnade ja lausete kirjutamine (15–20 sõna lihtlausetena).

2.klassi eesti keel

Õpitulemused	Soovituslik õppesisu
<p>Suuline keelekasutus</p> <ul style="list-style-type: none">eristab täis- ja suluta hääliku pikkusi;kuulab õpetaja ja kaaslaste eakohast teksti ning toimib saadud sõnumi kohaselt õpetaja abil;koostab kuuldu põhjal lihtsama skeemi ja kaardi õpetaja abil;kasutab kõnes terviklauseid;teab ja leiab vastandtäheendusega sõnu ning õpetaja abil ka lähedase tähendusega sõnu;väljendab arusaadavalt oma soove ja kogemusi väikeses ja suures rühmas; vestleb oma kogemustest ja loetust;annab õpetaja abil edasi lugemispala, õppeteksti, filmi ja teatrietenduse sisu;koostab õpetaja abil jutu pildiseeria, pildi või küsimuste toel; mõtleb jutule alguse või lõpu;vaatleb ja kirjeldab nähtut, märkab erinevusi ja sarnasusi õpetaja suunavate küsimuste toel;esitab luuletust peast.	<p>Kuulamine</p> <p>Hääliku pikkuste eristamine sõnamängus, põhirõhk suluta kaashäälikul.</p> <p>Õpetaja ettelõetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ja lihtsa skeemi koostamine õpetaja juhendamisel.</p> <p>Kaaslase ettelugemise kuulamine ja hinnangu andmine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana).</p> <p>Kõnelemine</p> <p>Nii enese kui ka teiste soorituste tunnustav kommenteerimine.</p> <p>Oma arvamuse avaldamine (raamatu, filmi jm) kohta ja selle põhjendamine. Arutlemine paaris ja rühmas: oma suhtumise väljendamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine.</p> <p>Sündmuse, isiku, looma, eseme kirjeldamine tugisõnade, skeemi, tabeli abil.</p> <p>Sõnatäheenduste selgitamine ja täpsustamine aktiivse sõnavara laiendamiseks.</p> <p>Kuuldud jutu ümberjutustamine; pikema dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja sisule.</p> <p>Mõtete väljendamine terviklausetena.</p> <p>Küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine.</p> <p>Eri meeoluga luuletuste (aastaajad, laste elu) mõtestatud peast esitamine.</p>
<p>Lugemine</p> <ul style="list-style-type: none">loeb õpitud teksti suhteliselt õigesti, ladusalt (lugemistempo võib olla kõnetempost aeglasem), parandab ise oma lugemisvigu, enamasti väljendab intonatsioon loetava sisu;mõistab häälega või endamisi lugedes loetu sisu;	<p>Lugemine</p> <p>Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi: oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse, sobiva intonatsiooni kasutamine.</p> <p>Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine.</p> <p>Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • vastab teemakohastele (ka lihtsamatele tekstis mitte otsese infoga seotud) küsimustele; • leiab tekstis iseseisvalt vastused konkreetsetele küsimustele ja töötab õpetaja abiga eakohaste juhiste alusel; • tunneb ära jutu, luuletuse, mõistatuse, näidendi ja vanasõna; • kasutab õpiku sõnastikku õpetaja abiga sõnade leidmiseks algustähe järgi; • on lugenud jõukohaseid lasteraamatuid, nimetab tegelasi ja annab edasi loetu sisu mõne huvitava, enam meeldinud episoodi järgi; 	<p>Tekstist õpitavate keelendite, samuti sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade jms leidmine. Õpiku sõnastiku kasutamine.</p> <p>Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ja partnereid arvestades.</p> <p>Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust.</p> <p>Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine.</p> <p>Loetud jutustuse ja muinasjutu kohta kava koostamine (teksti jaotamine osadeks).</p> <p>Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine (ka siis, kui vastus otse tekstis ei sisaldu). Loole alguse ja lõpu mõtlemine.</p> <p>Tegelaste iseloomustamine.</p> <p>Luuletuste ilmekas (mõtestatud) esitamine.</p> <p>Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga.</p> <p>Tekstiliiikide eristamine: jutustus, luuletus, näidend, mõistatus, vanasõna.</p> <p>Kirjandustekstid: rahvaluuleline liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend, muistend.</p> <p>Loetud raamatu tutvustamine ja soovitamise. Vajaliku teose otsimine kooli või kodukoha raamatukogust autori ja teema järgi täiskasvanu abiga.</p>
<p>Kirjutamine</p> <ul style="list-style-type: none"> • kasutab kirjutades õigeid väikeste ja suurte kirjatähtede tähekujusid ja seoseid; • kirjutab tahvlilt või õpikust ära; • täidab iseseisvalt õpilaspäevikut ja kujundab vihikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, kirja joonelisele lehele, varustab töö kuupäevaga; • koostab õpetaja abiga kutse, õnnitluse ja teate; 	<p><u>Kirjatehnika</u></p> <p>Suurte ja väikeste kirjatähtede kordamine.</p> <p>Kirjutamise tehnika arendamine: ühtlane kirjarida, õiged tähekujud ja seosed nii väikestel kui suurtel kirjatähtedel.</p> <p>Näidise järgi kirjatöö paigutamine vihiku lehele, kirjapaberile; kuupäeva kirjutamine.</p> <p><u>Kirjalik tekstiloome</u></p> <p>Kutse, õnnitluse ja teate koostamine õpetaja abiga.</p> <p>Jutu ülesehitus: alustus, sisu ja lõpetus; jutule alguse ja lõpu kirjutamine.</p> <p>Omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutlemine.</p>

- kirjutab loovtöö ning ümberjutustuse pildiseeria, tugisõnade ja küsimuste abil;
- eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, silpi, sõna, lauset, täishäälikuühendit;
- kirjutab õigesti sulghääliku omasõnade algusesse ja omandatud võõrsõnade algusesse;
- märgib kirjas õigesti täishäälikuid;
- teab peast võõrtähtedega tähestikku;
- alustab lauset suure algustähega ja lõpetab punkti või küsimärgiga;
- kasutab suurt algustähte inimeste ja loomade nimedes, tuttavates kohanimes;
- kirjutab õigesti sõnade lõppu
 - -d (mida teed?), -te (mida teete?),
 - -sse (kellesse? millesse?),
 - -ga (kellega? millega?), -ta (kellela? milleta?);
- kirjutab etteütlemise järgi õpitud keelendite ulatuses sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (20–25 sõna lihtlausetena).

Õigekeelsus

Varasemale lisanduvalt keeleteadmised: täishäälikuühendi õigekiri, suluta kaashääliku pikkus ja õigekiri; k, p, t s-i ja h kõrval; i ja j silbi alguses, h sõna alguses. Silbitamine, poolitamise üldpõhimõtted.

3.klassi eesti keel

Õpitulemused	Soovituslik õppesisu
<p>Suuline keelekasutus</p> <ul style="list-style-type: none">• kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi;• väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt: palub, küsib, selgitab, keeldub, vabandab, tänab; vastab küsimustele, kasutades sobivald täislauseid ning lühivastuseid;• vaatleb sihipäraselt, kirjeldab eesmärgipäraselt nähtut, eset, olendit, olukorda, märkab erinevusi ja sarnasusi;• avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta;• annab küsimuste toel arusaadavalt edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja teatrietenduse sisu; koostab kuuldu/loetu põhjal skeemi/kaardi;• jutustab loetust ja läbielatud sündmusest; jutustab pildiseeria, tugisõnade, märksõnaskeemi ja küsimuste toel; mõtleb jutule alguse ja lõpu;• leiab väljendamiseks lähedase ja vastandtäheendusega sõnu;• esitab luuletust peast.	<p>Kuulamine</p> <p>Hääliku pikkuste eristamine, põhirõhk sulghääliku pikkusel.</p> <p>Ettelugemise kuulamine. Kaaslase ettelugemise hindamine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana). Kuuldu ning nähtu kommenteerimine. Fakti ja fantaasia eristamine.</p> <p>Kuuldu (muinasjutt, lühijutt lapse elust, proosa-, luule ja ainetekst), nähtu (lavastus, film) sisu ümberjutustamine. Dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja nende ütlustele.</p> <p>Kõnelemine</p> <p>Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Selge häälduse jälgimine teksti esitades.</p> <p>Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumise, tänamise) valik suhtlemisel. Suuline selgitus, kõnetus- ja viisakusväljendid, teietamine ja sinatamine.</p> <p>Sõnavara arendamine: sõnatäheenduse selgitamine ja täpsustamine, aktiivse sõnavara laiendamine, lähedase ja vastandtäheendusega sõna leidmine. Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas.</p> <p>Oma arvamuse avaldamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine, kaaslase arvamuse küsimine.</p> <p>Mõtete väljendamine terviklausetena ja sobiva sõnastusega (sõnavalik, mõtte lõpuleviimine). Küsimuste moodustamine ja esitamine ning neile vastamine.</p> <p>Jutustamine kuuldu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria ja etteantud teema põhjal; aheljutustamine.</p> <p>Tuttava luuletuse ja dialoogi ilmekas (mõtestatud) esitamine.</p>

	Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.
<p>Lugemine</p> <ul style="list-style-type: none"> ● loeb nii häälega ja kui endamisi ladusalt ja teksti mõistes; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi, kaarti; ● loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga; ● töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel; ● vastab suulistele ja lühikestele kirjalikele küsimustele loetu kohta; ● eristab kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet, käsku, keeldu; ● tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna, kirja; ● on lugenud läbi vähemalt neli eesti ja väliskirjaniku teost, kõneleb loetud raamatust; ● teab nimetada mõnda lastekirjanikku. 	<p><u>Lugemine</u></p> <p>Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Teksti ülesehitus: pealkiri, teksti osad (lõigud, loo alustus, sisu, lõpetus). Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo; oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse). Ladus ja automatiseerunud lugemine. Oma ja kaaslaste lugemistehnika hindamine õpetaja juhiste alusel. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemise klassitahvlilt ja vihikust. Jutustava ja kirjeldava teksti ning tarbe- ja teabeteksti (õpilaspäeviku, kutse, õnnitluse, saatekava, tööjuhendi, raamatu sisukorra, sõnastiku, teate, eeskirja, retsepti, õpikuteksti, teatmeteose teksti, ajalehe- ja ajakirja ning muu meediateksti) lugemine. Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide ja üksiksõnade järgi. Töö tekstiga: tekstist õpitavate keelendite, sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade leidmine. Õpiku sõnastiku iseseisev kasutamine. Loetava kohta kava. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine. Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Teksti teema ja peamõtte sõnastamine, tegelaste iseloomustamine. Jutustavate luuletuste ja proosateksti mõtestatud esitamine. Riimuvate sõnade leidmine. Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ning partnereid arvestades. Loetud raamatust jutustamine, loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja raamatust lühikokkuvõtte tegemine. Vajaliku raamatu leidmine iseseisvalt.</p>

	<p>Tekstiliikide eristamine: muinasjutt, mõistatus, vanasõna, luuletus, jutustus, näidend, kiri</p> <p>Kirjandus: folkloorne lastelaul, liisusalm, jutustus, muinasjutt, muistend, luuletus, kahekõne, näidend, sõnamänguline tekst, piltjutt, mõistatus, vanasõna.</p>
<p>Kirjutamine</p> <ul style="list-style-type: none"> • kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid, kirjutab loetava käekirjaga; • kirjutab tahvlilt ja õpikust õigesti ära; paigutab teksti korrektselt paberile või arvutis, vormistab vihiku/õpilaspäeviku nõuetekohaselt; • valdab eesti häälikkirja aluseid ja õpitud keelendite õigekirja: eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset; märgib kirjas häälikuid õigesti; eristab lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja suluta kaashäälikuid; kirjutab õigesti asesõnu; • märgib õpitud sõnades õigesti kaashäälikuühendit; kirjutab õigesti sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse; märgib kirjas õigesti käänd- ja pöördõnade õpitud lõppe ja tunnuseid; • teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsaid loendeid tähestikjärjestuses; • kirjutab suure algustähega lause alguse, inimeste- ja loomade nimed ning õpitud kohanimed; • piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi; • kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (30–40 sõna); 	<p><u>Kirjatehnika</u></p> <p>Kirjutamise tehnika süvendamine, oma loetava käekirja kujundamine, kirjutamise kiiruse arendamine. Kirjutamisvilumuse saavutamine (õiged tähekujud ja proportsioonid, loetav käekiri, ühtlane kirjarida, kirjatöö nõuetekohane välimus, töö vormistamine). Teksti ärakiri tahvlilt ja õpikust. Kirjutatu kontrollimine õpiku ja sõnastiku järgi. Oma kirjavea parandamine. Etteütlemise järgi kirjutamine. Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, ümbrik.</p> <p><u>Õigekiri</u></p> <p>Tähestiku järjekord. Täis- ja kaashäälikuühendi õigekiri. Täis- ja suluta kaashääliku pikkuse kordamine, sulghääliku pikkuse eristamine ja õigekiri. <i>k, p, t s-i</i> ja <i>h</i> kõrval. <i>i</i> ja <i>j</i> õigekiri (v.a võõrsõnades ja tegijanimedes). <i>h</i> sõna alguses. Sulghäälik oma- ja võõrsõnade alguses. Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes, tuntumates kohanimedes. Väike algustäht õppeainete, kuude, nädalapäevade, ilmakaarte nimetustes. Poolitamise harjutamine. Liitsõna. Nimi-, omadus- ja tegusõna. Ainsus ja mitmus. Sõnavormide moodustamine küsimuste alusel. Mitmuse nimetava ning <i>sse-lõpulise</i> sisseütleva, kaasütleva ja ilmaütleva käände lõpu õigekirjutus. Olevik ja minevik. Pöördelõppude õigekirjutus. Erandliku õigekirjaga ase- ja küsisõnad (ma, sa, ta, me, te, nad, kes, kas, kus).</p>

<ul style="list-style-type: none"> • koostab kutse, õnnitluse, teate, e-kirja; kirjutab eakohase pikkusega loovtöid (k.a ümberjutustusi) küsimuste, tugisõnade, joonistuse, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel; • kirjutab nii koolis kui ka igapäevaelus käsitsi ja arvutiga eakohaseid tekste vastavalt kirjutamise eesmärgile, funktsioonile ja adressaadile. 	<p>Väit- (jutustav), küsi- ja hüüdlause. Lause lõpumärgid. Koma kasutamine loetelus; <i>et, sest, vaid, kuid, aga, siis, kui</i> puhul; sidesõnad, mis koma ei nõua.</p> <p>Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (30–40 sõna). Oma kirjavea iseseisev leidmine.</p> <p>Sõnavara: lähedase ja vastandtäheendusega sõna. Sõna ja tema vormide õigekirja ning tähenduse omandamine ja täpsustamine.</p> <p><u>Tekstiloome</u></p> <p>Lausete laiendamine ja sidumine tekstiks</p> <p>Loovtöö kirjutamine.</p> <p>Jutu ülesehitus: alustus, sisu, lõpetus.</p> <p>Sündmusest ja loomast kirjutamine.</p> <p>Jutule alguse ja lõpu kirjutamine.</p> <p>Kirja kirjutamine.</p> <p>Oma kirjutatud teksti üle kaaslasega arutamine.</p>
--	--

4.kl eesti keel

Õpitulemused	Soovituslik õppesisu
<p>Suuline ja kirjalik suhtlus</p> <ul style="list-style-type: none">• Kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi;• annab lühidalt edasi kuuldu sisu;• väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes;• esitab kuuldu ja nähtu kohta küsimusi;• väljendab oma arvamust, annab infot edasi selgelt ja ühemõtteliselt;• leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku vormi;• kasutab sõnastikke ja teatmeteoseid;• esitab peast luuletuse või rolliteksti.	<p><u>Suuline ja kirjalik suhtlus</u></p> <p>Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Juhendi järgimine ja kuuldu põhjal tegutsemine.</p> <p>Kuuldud teksti ümberjutustamine. Lavastuse, kuuldud proosa-, luule- ja ainetekstide sisu ümberjutustamine. Õpetaja ettelugemise järel (ainealane tekst, lõikhaaval) oluliste mõistete ja seoste leidmine.</p> <p>Kuuldu kohta täpsustavate küsimuste esitamine. Esitatud küsimuste mõistmine ja küsimustele vastamine.</p> <p>Loetu ja kuuldu kohta arvamuse avaldamine ja seisukoha põhjendamine, näite toomine tekstist. Kaaslaste arvamuse küsimine. Mõtete väljendamine selgelt ja arusaadavalt, mõtte lõpuleviimine ja mõtete omavaheline seostamine.</p> <p>Rühmavestlus etteantud teemal, vestluse tulemuse esitus. Rühmareeglite kokkuleppimine, sobiva koostöövormi valimine. Kõnelemisel kaaslaste mõtete ümbersõnastamine, enda mõtete lisamine. Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine; õige hingamine ja kehahoid.</p> <p>Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.</p>
<p>Teksti vastuvõtt</p> <ul style="list-style-type: none">• loeb eakohast teksti ladusalt ja mõtestatult; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi, kaarti;• otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse;• vastab teksti põhjal koostatud küsimustele tekstinäidete või oma sõnadega, koostab teksti kohta küsimusi;	<p><u>Teksti vastuvõtt</u></p> <p>Tundmatu sõna tähenduse leidmine õpiku sõnastikust ja Sõnaveebist. Tähenduse selgitamine.</p> <p>Lugemise eesmärgistamine, keskendunud lugemine. Lugemistehnika arendamine, korduv ülelugemine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine. Lugemist hõlbustavad võtted. Lause, lõigu ning tervikteksti mõistmine ja ümberjutustamine.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • leiab teksti peamõtte; • kirjeldab teksti põhjal sündmuste toimumise kohta ja tegelasi; • leiab tekstist vajalikku infot; • tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna, kõnekäänu, kirja; • on läbi lugenud vähemalt neli eakohast väärtkirjandusteost (raamatut); • tutvustab loetud kirjandusteose sisu ja tegelasi ning kõneleb loetust; 	<p>Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, remarkide, üksiksõnade jm alusel. Enne lugemist olemasolevate teemakohaste teadmiste ja kogemuste väljaselgitamine, oma küsimuste esitamine ning uute teadmiste vastu huvi äratamine (mida tean, mida tahaksin teada).</p> <p>Ilukirjandustekst, kujundlik keelekasutus. Ilukirjanduse põhiliigid: luule, proosa, draama, nende erijooned.</p> <p>Sündmuste järjekorra edasi edasiandmine. Arutlemine tekstis käsitletud teema, tegelaste motiivide üle. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine tekstinäidete toel. Küsimustele vastamine tekstinäidete või oma sõnadega. Loetava kohta märkmete, märksõnaskeemi, kava ja küsimuste koostamine.</p> <p>Luuletuse teema määratlemine, aja ja koha kirjeldamine, meeleolu kirjeldamine. Luuletuse ja proosateksti mõtestatud esitamine (meeleolu, laad).</p> <p>Vajaliku ja huvipakkuva raamatu leidmine kataloogi või e-otsingut kasutades. Loetud raamatu sisu ja tegelaste tutvustamine ja lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja põhjendamine. Rahvaluule põhiliikide ära tundmine ja tunnuste nimetamine: muinasjutt, muistend, lühivormid (mõistatus, vanasõna, anekdoot).</p>
<p>Teksti loome</p> <ul style="list-style-type: none"> • jutustab ja kirjutab loetust ning läbielatud sündmusest; • jutustab tekstilähedaselt, kokkuvõtlikult kavapunktide järgi, märksõnaskeemi ja küsimuste toel; • kirjeldab eesmärgipäraselt eset, olendit, inimest; • kirjutab nii koolis kui ka igapäevaelus käsitsi ja arvutiga eakohaseid tekste vastavalt 	<p><u>Teksti loome</u></p> <p>Ümberjutustamine ja ümberjutustuse kirjutamine: tekstilähedane, valikuline (mõne tegelase vaatepunktist), kokkuvõtlik, loov. Loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste lisamise või asendamisega. Ümberjutustus kavapunktide, märksõnade ja küsimuste toel. Aheljutustamine. Fantaasialoo, muinasjutu või muistendi kirjutamine. Kirja kirjutamine, ümbriku vormistamine.</p>

<p>kirjutamise eesmärgile, funktsioonile ja adressaadile;</p> <ul style="list-style-type: none">• kirjutab eakohase pikkusega loovtöid (k.a. ümberjutustusi) küsimuste, pildi, pildiseeria, märksõnaskaemi või kava toel;• teeb oma tekstiga tööd.	
---	--

5. klassi eesti keel

Õpitulemused	Soovituslik õppesisu
<p>Suuline ja kirjalik suhtlus</p> <ul style="list-style-type: none"> oskab juhendamise abil olukorrale vastava suhtluskanali valida; lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös; esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning avaldab arvamust. 	<p>Suuline ja kirjalik suhtlus</p> <p>Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ja kirjalikus tekstis.</p> <p>Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldu kohta arvamuse esitamine.</p> <p>Suuline arvamusavaldus etteantud teemal, vastulausele reageerimine, seisukohast loobumine. Väite põhjendamine.</p>
<p>Teksti vastuvõtt</p> <ul style="list-style-type: none"> loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste; esitab teksti kohta küsimusi ja avaldab arvamust, teeb tekstist lühikokkuvõtte; kasutab töös tekstidega õpitud keele- ja tekstimõisteid. 	<p>Teksti vastuvõtt</p> <p>Eesmärgistatud lugemine.</p> <p>Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart).</p> <p>Kokkuvõtte tegemine</p> <p>Kuuldu konspekterimine.</p> <p>Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ning vajaliku teabe leidmine.</p> <p>Visuaalselt esitatud info (foto, joonis, graafik) põhjal lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine.</p>
<p>Tekstiloome</p> <ul style="list-style-type: none"> jutustab, kirjeldab, arutleb suuliselt ja kirjalikult; esineb suuliselt, võtab sõna, koostab ja peab lühikese ettekande; kirjutab eesmärgipäraselt loovtöid ja kirju; vormistab kirjalikud tekstid korrektselt; kasutab tekste luues ja seostades omandatud keele- ja tekstimõisteid. 	<p>Tekstiloome</p> <p>Ümberjutustamine: tekstilähedane, kokkuvõtlik, valikuline.</p> <p>Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt.</p> <p>Lühiettekanne ja esitus internetist või teatmeteosest leitud info põhjal.</p> <p>Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang.</p> <p>Eseme, olendi, inimese kirjeldamine.</p> <p>Autori suhtumine kirjeldatavasse ja selle väljendamine.</p> <p>Jutustamine. Oma elamustest ja juhtumustest jutustamine ning kirjutamine.</p> <p>Jutustuse ülesehitus. Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus.</p> <p>Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine.</p>

	Arutlemine. Põhjuse ja tagajärje eristamine.
<p>Keeleteadlikkus</p> <ul style="list-style-type: none"> • nimetab Eestis kõneldavaid keeli, sugulaskeeli ja rahvaid; • kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi; • järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid; • moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid; • rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes. 	<p>Keeleteadlikkus</p> <p><u>Üldteemad</u> Eesti keel teiste keelte seas. Teised Eestis kõneldavad keeled. Sugulaskeeled ja sugulasrahvad.</p> <p><u>Häälikuõpetus ja õigekiri</u> Täis- ja kaashäälikud. Suluga ja suluta häälikud. Helilised ja helitud häälikud. Täis- ja kaashäälikuühend. Kaashäälikuühendi õigekiri. Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades).</p> <p><u>Sõnavaraõpetus</u> Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhiosa, liitsõna tähendusvarjund. Liitsõna ja liitega sõna erinevused. Sünonüümid, antonüümid, homonüümid, nende kasutamine. Sõnavaliku täpsus erinevates tekstides. Sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka internetivariandist).</p> <p><u>Vormiõpetus ja õigekiri</u> Sõnaliigid: tegusõnad, käandsõnad ja muutumatud sõnad. Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik. Jaatava ja eitava kõne kasutamine. Tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses. Tegusõna oleviku- ja minevikuvormi kasutamine tekstis. Käandsõna. Käandsõnade liigid: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna. Käänamine. Käänded, nende küsimused ja tähendus. Õige käände valik olenevalt lause kontekstist. Ainsus ja mitmus.</p> <p><u>Lauseõpetus ja õigekiri</u> Lause. Alus ja öeldis. Lause laiendamise lihtsamad võimalused. Korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine koondlause. Koondlause kasutamine tekstis.</p>

	<p>Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid. Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ning nende kasutamine</p> <p><u>Muud õigekirjateemad</u></p> <p>Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri.</p> <p>Isiku- ja kohanimed.</p>
--	---

6. klassi eesti keel

Õpitulemused	Soovituslik õppesisu
<p>Suuline ja kirjalik suhtlus</p> <ul style="list-style-type: none"> oskab juhendamise abil olukorrale vastava suhtluskanali valida; esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning avaldab arvamust, sõnastab järelduse; lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös; põhjendab oma seisukohta ja aktsepteerib kaaslaste põhjendatud seisukohti; oskab teha kuuldu ja loetu kohta nii suulist kui ka kirjalikku kokkuvõtet. 	<p>Suuline ja kirjalik suhtlus</p> <p>Seisukoha põhjendamine paaris- või rühmatöö käigus, kõnejärg. Kaaslaste parandamine, täiendamine. Seisukohast loobumine, kaaslastega nõustumine, kaaslaste täiendamine, parandamine.</p> <p>Kaasõpilaste töödele hinnangu andmine ja tunnustuse avaldamine.</p> <p>Klassivestlus, diskussioon. Telefonivestlus: alustamine, lõpetamine.</p> <p>Suhtlemine virtuaalkeskkonnas: eesmärgid, võimalused, ohud (privaatse ja avaliku ala eristamine). E-kiri.</p>
<p>Teksti vastuvõtt</p> <ul style="list-style-type: none"> tunneb õpitud tekstiliike ja nende kasutamise võimalusi; loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbeline ning huvivaldkondade tekste; võrdleb tekste, esitab küsimusi ja avaldab arvamust, teeb tekstist lühikokkuvõtte; kasutab töös tekstidega õpitud keele- ja tekstimõisteid; tunneb keele ja kirjanduse valdkonna teabekeskondi, leiab neist vajaliku teabe; võrdleb eri allikatest pärit infot, eristab olulist ebaolulisest, fakti arvamusest. 	<p>Teksti vastuvõtt</p> <p>Raadio- ja telesaadete eripära, vormid ning liigid, eesmärgistatud kuulamine/vaatamine. Oma sõnadega kokkuvõtte tegemine. Saatekava.</p> <p>Trükiajakirjandus. Pressifoto. Karikatuur. Pildiallkiri. Teabegraafika.</p> <p>Reklaam: sõnum, pildi ja sõna mõju reklaamis, adressaat, lastele mõeldud reklaam.</p> <p>Tarbetekstide keel: kataloogid, kasutusjuhendid, toodete etiketid. Skeemist, tabelist, kuulutusest, sõiduplaanist, hinnakirjast andmete kirjapanek ja seoste esiletoomine.</p>
<p>Tekstiloomine</p> <ul style="list-style-type: none"> leiab juhendamise abil tekstiloomeks vajalikku teavet; tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise põhietappe; jutustab, kirjeldab ning arutleb suuliselt ja kirjalikult; esineb suuliselt, võtab sõna, koostab ja peab lühikese ettekande; 	<p>Tekstiloomine</p> <p>Protsesskirjutamine: suuline eeltöö, kava ja mõttekaardi koostamine, teksti kirjutamine, viimistlemine, toimetamine, avaldamine, tagasiside saamine.</p> <p>Kirjandi ülesehitus. Sissejuhatus, teemaarendus, lõpetus. Mustand. Oma vigade leidmine ja parandamine.</p> <p>Alustekst, selle edasiarenduse lihtsamaid võtteid. Lisateabe otsimine. Erinevatest</p>

<ul style="list-style-type: none"> • avaldab viisakalt ja olukorrast lähtudes arvamust sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult; • kirjutab eesmärgipäraselt loovtöid ja kirju; • vormistab kirjalikud tekstid korrektselt nii käsikirjas kui ka arvutis; • kasutab tekste luues ja seostades omandatud keele- ja tekstimõisteid. 	<p>allikatest pärit info võrdlemine, olulise eristamine ebaolulisest. Uue info seostamine oma teadmiste ja kogemustega. Visuaalsed ja tekstilised infoallikad, nende usaldusväärsus. Teksti loomine pildi- ja näitmaterjali põhjal. Fakt ja aramus. Kiri, ümbriku vormistamine. Lühiettekanne, esitlus Internetist või teatmeteostest leitud info põhjal. Privaatses ja avalikus keskkonnas suhtlemise eetika. Raamatust kokkuvõtte ning raamatu kohta lugemissoovituse kirjutamine. Luuletuse kirjutamine.</p>
<p>Keeleteadlikkus</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliikide tüüpjuhte ja lihtvormide kasutust ning järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid; • moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid ja lihtsamaid liitlauseid; • oskab kasutada veebi- ja pabersõnaraamatut sõna tähenduse ja õigekirja kontrollimiseks; • rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekste analüüsid ja hinnates. 	<p>Keeleteadlikkus</p> <p><u>Üldteemad</u> Kirjakeel, argikeel ja murdekeel</p> <p><u>Häälikuõpetus ja õigekiri</u> Tähed <i>g, b, d</i> s-i kõrval. <i>h</i> õigekiri. <i>i</i> ja <i>j</i> õigekiri (tegijanimed ja liitsõnad). <i>gi-</i> ja <i>ki-</i>liite õigekiri. Sulghäälik võõrsõna algul ja sõna lõpus, sulghäälik sõna keskel. Võõrtähed ja -häälikud. <i>f</i>-i ja <i>š</i> õigekiri. Sagedamini esinevate võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri. Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades). Õigekirja kontrollimine sõnaraamatutest (nii raamatust kui internetivariandist).</p> <p><u>Sõnavaraõpetus</u> Kirjakeelne ja kõnekeelne sõnavara, uudissõnad, murdesõnad, släng. Sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka veebivariandist). Igapäevaste võõrsõnade asendamine omasõnaga ja vastupidi.</p> <p><u>Vormiõpetus</u> Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Omadussõna käänamine koos nimisõnaga. <i>lik-</i> ja <i>ne-</i>liiteliste omadussõnade käänamine ja õigekiri. Omadussõnade võrdlusastmed. Võrdlusastmete kasutamine. Omadussõnade tuletusliited. Omadussõnade kokku- ja</p>

	<p>lahkukirjutamine (<i>ne-</i> ja <i>line-</i>liitelised omadussõnad).</p> <p>Arvsõnade õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine. Põhi- ja järgarvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Kuupäeva kirjutamise võimalusi. Arvsõnade käänamine. Põhi- ja järgarvsõnade kirjutamine sõnade ja numbritega, nende lugemine. Arvsõnade kasutamine tekstis. Asesõnade käänamine ja kasutamine.</p> <p>Sõnaraamatute kasutamine käändsõna põhivormide kontrollimiseks.</p> <p>Tegusõna ajad: täis- ja enneminevik.</p> <p><u>Lauseõpetus</u></p> <p>Liitlause. Lihtlause sidumine liitlauseks. Sidesõnaga ja sidesõnata liitlause. Kahe järjestikuse osalausega liitlause kirjavahemärgistamine.</p> <p>Otsekõne ja saatelause. Saatelause otsekõne ees, keskel ja järel.</p> <p>Otsekõne kirjavahemärgid. Otsekõne kasutamise võimalusi.</p> <p>Üte ja selle kirjavahemärgid.</p> <p><u>Muud õigekirja teemad</u></p> <p>Algustäheõigekiri: ajaloosündmused; ametinimetused ja üldnimetused; perioodikaväljaanded; teoste pealkirjad.</p> <p>Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri, lühendite lugemine.</p>
--	---

7. klassi eesti keel

Õpitulemused	Soovituslik õppesisu
<p>Suuline ja kirjalik suhtlus</p> <ul style="list-style-type: none">• nimetab suulise ja kirjaliku kõne erijooni ning eristab kirjakeelt argikeelest;• märkab tekstides ja suhtluses tehtavaid keelevelikuid;• põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult;• esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi;• võtab kuuldu ja loetu nii suulises kui ka kirjalikus vormis kokku;• kasutab asjakohaseid suulise ja kirjaliku suhtlemise tavasid ja võimalusi.	<p>Suuline ja kirjalik suhtlus</p> <p>Kuuldust ja loetust kokkuvõtte tegemine, asjakohaste küsimuste esitamine. Meilivahetus, meili kirjutamine ja keelevahendite valik. Aktuaalse meediateksti kommenteerimine. Loetu kirjalik ja suuline vahendamine.</p>
<p>Teksti vastuvõtt</p> <ul style="list-style-type: none">• seostab omavahel teksti, seda toetavat tabelit, pilti ja heli;• loeb ja kuulab sihipäraselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste;• võrdleb tekste omavahel, selgitab arusaamatuks jäänut, esitab küsimusi ja vastuväiteid, avaldab arvamust, vahendab teksti, võtab kokku, kommenteerib, tõlgendab ning seostab teksti oma kogemuse ja mõtetega;• kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendamisel, seoste loomisel ning tekstile reageerimisel.	<p>Teksti vastuvõtt</p> <p>Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem jm). Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ja tõlgendamine. Meedia olemus ja eesmärgid tänapäeval. Meediatekstide tunnused. Põhilised meediakanalid. Kvaliteetajakirjandus ja meelelahutuslik meedia. Fakti ja arvamuse eristamine. Meediatekstide põhiliigid: uudislugu, arvamislugu, intervjuu, reportaaž, kuulutus. Uudise ülesehitus ja pealkiri. Arvamusloo ülesehitus ja pealkiri. Tele- ja raadiosaated.</p>
<p>Tekstiloomed</p> <ul style="list-style-type: none">• põhjendab ja avaldab viisakalt ning asjakohaselt oma arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või	<p>Tekstiloomed</p> <p>Kirja kirjutamine ja vormistamine, keelevahendite valik.</p>

<p>teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult;</p> <ul style="list-style-type: none"> • oskab kasutada omandatud keele- ja tekstimõisteid nii tekste luues kui ka seostades; • kirjutab suhtlussituatsiooni sobivaid tekste, arvestab teksti vastuvõtjat, järgib õigekirjanorme, kasutab mitmekesiseid grammatilisi tarindeid ja sõnavara; • kasutab kirjutamisel mitmeid keeleallikaid ja teeb saadud teabe põhjal teadlikke keelevelikuid. 	<p>Teabe leidmine, reprodutseerimine, seostamine konkreetse teema või isikliku kogemuse piires.</p> <p>Uudise kirjutamine: materjali kogumine, infoallikad, vastutus avaldatu eest.</p> <p>Uudise pealkirjastamine.</p> <p>Intervjuu tegemine: valmistumine, küsitlemine, kirjutamine, toimetamine ja vormistamine.</p> <p>Kirjalike tööde vormistamise ja teksti arvutitöötuse põhimõtted.</p> <p>Arvamuse kirjutamine: isikliku seisukoha kujundamine käsitletava probleemi kohta, selle põhjendamine.</p>
<p>Keeleteadlikkus</p> <ul style="list-style-type: none"> • eristab kirjakeelt kõnekeelest; • teab eesti keele murdeid; • järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid; • oskab õigekirjajuhiseid leida internetiallikatest, sõna- ja käsiraamatutest; kasutab arvuti õigekirjakorrektorit; • teab eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliike ja -vorme; • rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsides ja hinnates; • teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni; • kasutab tekstide koostamisel tavakohast ülesehitust ja vormistust. 	<p>Õigekeelsus ja keelehoole</p> <p><u>Üldteemad</u></p> <p>Kirjakeel ja kõnekeel. Eesti keele erikujud (vastavalt kooli asukohale ja/või õpilase päritolule). Oskussõnavara.</p> <p><u>Häälikuõpetus ja õigekiri</u></p> <p>Häälikute liigitamine. Kaashäälikuühendi põhireegli rakendamine liitega sõnades, kaashäälikuühendi õigekirja erandid. Veaohtliku häälikuõigekirjaga sõnad. Omasõnad ja võõrsõnad. Veaohtlike võõrsõnade õigekiri.</p> <p>Silbitamine, pikk ja lühike silp.</p> <p>Õigehäälidus: rõhk ja välde. Välte ja õigekirja seosed.</p> <p>ÕS-ist (nii veebi- kui ka raamatuvariandist) õigekirja ja õigehääliduse kontrollimine.</p> <p><u>Sõnavaraõpetus</u></p> <p>Sõna ja tähendus, sõnastuse rikastamine, sünonüümide tähendusvarjundid. Homonüümid ja veaohtlikud paronüümid.</p> <p><u>Vormiõpetus ja õigekiri</u></p> <p>Sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad (nimi-, omadus, arv- ja asesõnad) ja muutumatud sõnad (määr-, kaas-, side- ja hüüdsõnad). Sõnaliikide funktsioon lauses.</p> <p>Tegusõna pöördelised vormid: pööre, arv, aeg, kõneviis, tegumood. Tegusõna vormide kasutamine lauses. Tegusõna käändelised</p>

	<p>vormid. Tegusõna astmevaheldus: veahtlikud tegusõnad ja sõnavormid. Õige pöördvormi leidmine ÕS-ist, vormimoodustus tüüpsõna eeskujul. Liit-, ühend- ja väljendtegasõna.</p> <p>Tegusõna kokku- ja lahkukirjutamine.</p> <p>Käändsõnad. Käänetevahelised seosed.</p> <p>Veahtlikud käändevormid. Käändsõna astmevaheldus: veahtlikud käändsõnad ja sõnavormid. Vormimoodustus tüüpsõna eeskujul.</p> <p>Omadussõna võrdlusastmed: veahtlikud sõnad.</p> <p>Käändsõna kokku- ja lahkukirjutamine.</p> <p>Numbrite kirjutamine: põhi- ja järgarvud, kuupäevad, aastad, kellaajad.</p> <p>Muutumatud sõnad. Määr- ja kaassõnade eristamine.</p>
--	---

8. klassi eesti keel

Õpitulemused	Soovituslik õppesisu
<p>Suuline ja kirjalik suhtlus</p> <ul style="list-style-type: none">• märkab tekstides ja suhtluses tehtavaid keelevelikuid;• põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult;• esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi;• võtab kuuldu ja loetu nii suulises kui ka kirjalikus vormis kokku;• algatab ja arendab nii suhtlust kui ka teemasid;• arutleb eakohastel teemadel ja lahendab probleemülesandeid;• kasutab asjakohaseid suulise ja kirjaliku suhtlemise tavasid ja võimalusi.	<p>Suuline ja kirjalik suhtlus</p> <p>Suhtlusolukord, suhtlusolukorra komponendid, suhtluspartnerid. Erinevates suhtlusolukordades osalemine. Suhtlusolukorraga arvestamine. Suhtlemisel partneri arvestamine.</p> <p>Suulise suhtlemise tavad eesti keeles: pöördumine, tervitamine, telefonivestlus. Suhtlemine rühmas, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Rühmatöö ajal arvamuse avaldamine ja põhjendamine. Diskussioon. Kompromissi leidmine, kaaslane õeldu/tehtu täiendamine ja parandamine. Kaaslane tööle põhjendatud hinnangu andmine. Suulise arutelu tulemuste kirjalik talletamine. Väitlus, väitluse reeglid.</p>
<p>Teksti vastuvõtt</p> <ul style="list-style-type: none">• tunneb olulisi tekstiliike, nende põhijooni ja kasutamise võimalusi;• loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutabelisi tekste;• teab, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast liigist ja autorist;• märkab kujundlikkust mõjutusvahendina.	<p>Teksti vastuvõtt</p> <p>Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe-, meedia- ja reklaamižanrid), nende eesmärgid ning keelekasutus.</p> <p>Eri liiki tekstide lugemine ja võrdlemine. Kõne kuulamine, märkmete tegemine. Konspekterimine. Kõne põhjal küsimuste esitamine.</p> <p>Kõnest olulisema teabe ja probleemide leidmine, kokkuvõtte tegemine. Reklaamtekst, reklaamtekstide eesmärk ja tunnused. Kriitiline lugemine. Avalik ja varjatud mõjutamine. Peamised keelelised mõjutamisvõtted.</p> <p>Meediaeetika kesksed põhimõtted. Sõnavabaduse põhimõte ja selle piirangud. Teabetekstide eesmärk, teabeteksti tunnused ja ülesehitus. Uurimuse eesmärk ning ülesehitus. Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ning tõlgendamine.</p>

<p>Tekstiloomed</p> <ul style="list-style-type: none"> • leiab tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist; valib kriitiliselt teabeallikaid ning osundab neid sobivas vormis; • tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise etappe; • oskab eesmärgipäraselt kirjutada kirjandit; • oskab suuliselt esineda (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne). 	<p>Tekstiloomed</p> <p>Teabe edastamine, reprodutseerimine, seostamine konkreetse teema või isikliku kogemuse piires.</p> <p>Erinevat liiki alustekstide põhjal kirjutamine. Refereerimine. Teabeallikatele ja alustekstidele viitamise võimalused.</p> <p>Viidete vormistamine.</p> <p>Kõneks valmistumine, kõne koostamine ja esitamine. Kõne näitlikustamine. Ettekande koostamine ja esitamine.</p> <p>Kirjandi kirjutamise eeltöö: mõtete kogumine, kava koostamine, mustandi kirjutamine. Kirjandi teema ja peamõte, kirjandi ülesehitus. Teksti liigendamise. Jutustava, kirjeldava või arutleva kirjandi kirjutamine.</p>
<p>Keeleteadlikkus</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab eesti keele lauseehituse peajooni; tunneb keelendite stiiliväärtust, kasutab ja mõistab tekstis keelendeid; • teab suulise ja kirjaliku keelevormi erijooni ning eristab kirjakeelt kõnekeelest; • järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid; • oskab leida õigekirjajuhiseid internetiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit; • rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsis ja hinnates; • teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni; kasutab tekste koostades tavakohast ülesehitust ning vormistust. 	<p>Õigekeelsus ja keelehoole</p> <p><u>Üldteemad</u></p> <p>Eesti kirjakeele kujunemine.</p> <p><u>Algustäheõigekiri</u></p> <p>Nimi, nimetus ja pealkiri. Isikud ja olendid; kohad ja ehitised; asutused, ettevõtted ja organisatsioonid; riigid ja osariigid; perioodikaväljaanded; teosed, dokumendid ja sarjad; ajaloosündmused; üritused; kaubad.</p> <p><u>Lauseõpetus ja õigekiri</u></p> <p>Lause. Lause suhtluseesmärgid.</p> <p>Lauseliikmed: öeldis, alus, sihitis, määrus ja öeldistäide. Täiend. Korduvate eri- ja samaliigiliste lauseliikmete ja täiendite kirjavadhemärgistamine, koondlause. Lisandi ja ütte kirjavadhemärgistamine ja kasutamine lauses.</p> <p>Liht- ja liitlause. Lihtlause õigekiri.</p> <p>Rindlause. Rindlause osalause ühendamise võimalused, rindlause kirjavadhemärgistamine. Põimlause. Pea- ja kõrvallause. Põimlause õigekiri.</p> <p>Segaliitlause. Lauselühend. Lauselühendi</p>

	<p>õigekiri. Lauselühendi asendamine kõrvallausega. Liht- ja liitlause sõnajärg. Otsekõne, kaudkõne ja tsitaat. Otsekõnega lause muutmine kaudkõneks.</p>
--	---

9. klassi eesti keel

Õpitulemused	Soovituslik õppesisu
<p>Suuline ja kirjalik suhtlus</p> <ul style="list-style-type: none">• märkab tekstides ja suhtluses tehtavaid keevealikuid;• oskab oma seisukohti väljendada ning sõnastab vajaduse korral eriarvamuse;• esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid;• oskab kuuldu ja loetu nii suulises kui ka kirjalikus vormis kokku võtta;• oskab nii suhtlust kui ka teemasid algatada, arendada, tõrjuda ja katkestada;• oskab eakohastel temadel arutleda ja probleemülesandeid lahendada ning osaleb diskussioonides;• kasutab asjakohaseid suulise ja kirjaliku suhtlemise tavasid ja võimalusi.	<p>Suuline ja kirjalik suhtlus</p> <p>Veebisuhtluse eesmärgid, võimalused ja ohud.</p> <p>Veebipõhised suhtluskanalid: jututoad, blogid, kommentaarid.</p> <p>Veebis kommenteerimine. Keeleviisakus ja -väärikus. Anonüümsuse mõju keelekasutusele.</p> <p>Aktuaalse meediateksti kommenteerimine vestlusingis. Loetu kirjalik ja suuline vahendamine.</p> <p>Väitlus, väitluse reeglid.</p>
<p>Teksti vastuvõtt</p> <ul style="list-style-type: none">• tunneb peamisi tekstiliike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi;• hindab kriitiliselt sõnumi suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja tekstilist osa;• loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste;• teab, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast, liigist ja autorist;• suudab kasutatud keelevahendite kohta järeldusi teha ning märkab kujundlikkust mõjutusvahendina;• seostab omavahel teksti, seda toetavat tabelit, pilti ja heli;• oskab tekste võrrelda; osutab, mis tekstis on arusaamatuks jäänud;	<p>Teksti vastuvõtt</p> <p>Veebist teabe otsimine, teabeallikate ja info kriitiline hindamine.</p> <p>Teabe talletamine ja süstematiseerimine.</p> <p>Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem jm). Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ja tõlgendamine.</p> <p>Tarbetekstide eesmärk, tarbetekstide tunnused ja ülesehitus. Tarbe- ja teabetekstidest olulise info leidmine ja selle põhjal järelduste tegemine.</p> <p>Funktsionaalstiilid: tarbe-, teabe-, meedia- ja reklaamtekstide keelekasutus.</p>

<p>suudab teksti kohta küsimusi ja vastuväiteid esitada, arvamust avaldada, teksti vahendada ja kokku võtta, kommenteerida, tõlgendada ning oma kogemuse ja mõtetega seostada;</p> <ul style="list-style-type: none"> • kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendamisel, seoste loomisel ning tekstile reageerides. 	
<p>Tekstiloome</p> <ul style="list-style-type: none"> • oskab eesmärgipäraselt kirjutada, eri liiki tekste (referaat, kirjand, kommentaar, aramusavaldus, elulugu, avaldus, seletuskiri) korrektselt vormistada ning suuliselt esitada; • ehitab teksti üles vastuvõtjat arvestades, järjestab ja seostab info loogiliselt ning valdab peamisi tekstisidususvõtteid; • seostab oma kirjutise ja esinemise sündmuse või toiminguga eesmärgiga, vahendab kuulud ja loetud tekste sobiva pikkuse ja täpsusega, viidates allikale. 	<p>Tekstiloome</p> <p>Arutlusteema leidmine ja sõnastamine isikliku kogemuse või alustekstide põhjal. Teksti pealkirjastamine. Tekstilõik, tekstilõigu ülesehitus: väide, põhjendus, järeldus. Lõikude järjestamise põhimõtted ja võimalused.</p> <p>Teksti sidusus. Jutustava, kirjeldava ja arutleva tekstiosa sidumine tervikuks. Suhtluseesmärkide kaudu sobivate keelendite valimine kõnelemisel ja kirjutamisel.</p> <p>Kirjaliku ja suulise keelekasutuse eripära. Teksti keeleline toimetamine: sõnastus- ja lausestusvigade parandamine. Keeleteadmiste rakendamine töös tekstidega. Keelekujundite kasutamine tekstiloomes: konteksti sobivad ja sobimatud kujundid.</p> <p>Tarbetekstide koostamine ja vormistamine: elulookirjeldus, seletuskiri, avaldus, taotlus.</p>
<p>Keeleteadlikkus</p> <ul style="list-style-type: none"> • väärtustab eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest ning tajub eesti keele eripära, suhestab keeli teadlikult, tajub nende erinevusi; • suhtub mõistvalt eesti keelt teise keelena kõnelejatesse, on toetav vestluspartner; • järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid, oskab leida õigekirjajuhiseid internetiallikatest 	<p>Õigekeelsus ja keelehoole</p> <p><u>Üldteemad</u></p> <p>Keeleuuendus ja keele areng: võimalused ja ohud.</p> <p>Keelesugulus, soome-ugri ja indoeuroopa keeled.</p> <p>Eesti keele eripära, võrdlus teiste keeltega.</p> <p><u>Häälikuõpetus ja õigekiri</u></p> <p>Muutumatu sõnade kokku- ja lahkukirjutamise põhireeglid.</p> <p>Tsitaatsõnade märkimine kirjas. Võõrnimedega õigekiri ja vormimoodustus.</p>

<p>ning sõnaja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● tuleb eesti kirjakeelega toime tava suhtluses ja avalikult esinedes ning edasi õppides; ● teab eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliike ja -vorme ning lauseehituse peajooni, tunneb keelendite stiiliväärtust, kasutab ja mõistab tekstis keelendeid; ● kirjeldab õpitud metakeele piires tekstide ülesehituslikku ja grammatilist ning sõnavaralist eripära; ● teab suulise ja kirjaliku kõne erijooni ning eristab kirjakeelt kõnekeelest; ● teab eesti kirjakeele arengu etappe ja eesti keele murdeid. 	<p>Lühendamise põhimõtted ja õigekiri, lühendite käänamine.</p> <p>Poolitamine, sh võõrsõnade ja nimede poolitamine.</p> <p>Arvuti keelekorrektori kasutamine.</p> <p><u>Sõnavaraõpetus</u></p> <p>Keelendite stiilivärving, seda mõjutavad tegurid. Fraseologismid, nende stiilivärving.</p> <p>Sõnavara täiendamise võimalused: sõnade tuletamine, liitmine ja tehissõnad.</p> <p>Sagedamini esinevad tuletusliited.</p> <p>Eesti keele olulisemad sõna- ja käsiraamatud, keelealased veebiallikad.</p> <p>Sõnaraamatute kasutamine sõnade õigekirja, õigehäälduse, õige muutmisviisi, tähenduse ja stiilivärvingu leidmiseks.</p>
--	--

1. klassi eesti keel teise keelena

Õpitulemused	Soovituslik õppesisu
<p>1. klassi lõpetaja</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) saab aru lihtsatest igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest; 2) teab 1. klassi eesti keele õppekavas esitatud temaatika piires sõnu, peamiselt nimetavas käändes; 3) loeb teksti sõnahaaval, kõne tekstist aeglasemalt; 4) reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele; 5) on omandanud õppekava raames esmased teadmised Eestist; 6) suhtub positiivselt eesti keele õppimisse; 7) oskab rääkida küsimuste toel loetust; 8) moodustab pildi põhjal lihtlauseid; 9) tutvub tähestikuga; 10) teeb häälikuanalüüsi; 11) oskab määrata suuliselt häälikute olemasolu ja järjekorda sõnas (kahe- kuni neljahäälikulistes sõnades); 12) eristab ja märgib kirjas lühikest ja pikka täishäälikut; 13) kasutab suurt algustähte lause alguses, tuttavate nimedes; 14) teeb ära kirja tahvlilt, tahvlinäidise järgi täidab õpilaspäevikut; 15) oskab etteütlemise järgi kirjutada lihtsamaid sõnu (2–3 tähte); 16) hoiab kirjutusvahendit ja istub kirjutamisel, joonistamisel õigesti; 17) oskab õpetaja juhendamisel töötada paaris. <p>Edasijõudnud</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) on lugenud vähemalt üht lasteraamatut; 2) kirjutab k, p, t sõna algusesse; 3) lauselõpumärgid; 4) kirjutab õigesti mitmuse tunnust -d; 5) kirjutab õigesti tegusõna lõppu -b ja -vad; 	<p>Mina ja teised</p> <p>Tervitamine, vabandamine, enese, pereliikmete ja kaaslaste tutvustamine ja kirjeldamine.</p> <p>Perekonnaliikmed.</p> <p>Minu klass, minu õpetaja.</p> <p>Värvide nimetused.</p> <p>Kool ja klassiruum, seal leiduvad esemed.</p> <p>Käitumine koolis. Õppeainete nimetused.</p> <p>Tegevused tunnis. Tunniplaan.</p> <p>Trüki- ja kirjatähtede tundmine pildis ja kirjas.</p> <p>Kodu ja lähiümbrus</p> <p>Kodu: asukoht (nt linn, küla, tänav, telefoninumber), mööbel, kodus olevad asjad. Koduümbrus kodukoha loodus (nt lilled, puud, põõsad, linnud, loomad).</p> <p>Koduloomad.</p> <p>Kodused tegevused (nt koristamine, söömine, pesemine, riietumine); perekondlikud sündmused (nt sünnipäevad, isadepäev).</p> <p>Liiklusvahendid ja koolitee.</p> <p>Aastaajad ja kuud, nädalapäevad, ilm.</p> <p>Silvi Väljal “Jussikese seitse sõpra”</p> <p>Margit Sarapik “Kalendrilinna lood”</p> <p>Igapäevaelu: õppimine ja töö</p> <p>Koolitee, koolipäev (kool ja klass, õppeained ja tunniplaan, koolitarbed, õppetegevused, kell ja kellaeg). Kellaeg, täis- ja pooltund.</p> <p>Kehaosad.</p> <p>Riietusesemed.</p> <p>Emotsioonid.</p> <p>Tervis (nt enesetunne, arsti juures käimine).</p> <p>Eesti ja teised riigid</p> <p>Eesti sümboolika.</p> <p>Suuremad linnad.</p> <p>Rahvakalendri tähtpäevad (nt mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlapäev), sõbrapäev, emadepäev, laulupidu.</p>

- 6) kirjutab etteütlemise järgi lihtlauseid;
- 7) teeb ära kirja tahvlilt ja õpikust, tahvlinäidise järgi;
- 8) leiab talle vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest.

Söögikorrad, söögid, joogid, toiduainete nimetused.

Lemmik multifilm.

Metsloomad.

Tegevused õues.

Vaba aeg

Minu huvid. Huviringid.

Muusikainstrumendid

Mängud, mänguasjade nimetused, mängujuhendid.

Laulu- ja ringmängud: mängude käsklused ja juhendid.

Tegevused õues.

Vaba aeg koos perega. Puhkepäevade ja koolivaheaja tegevused; lemmiktegevused (nt lugemine, tantsimine, sport, mängud, ühistegevused sõpradega);

Kauplused: kaupade nimetused, suhtlemine müüjaga, ostmine, maksmine.

Rahaühikud.

Suvised tegevused

Grammatika

Tähestik, täis,-kaas-, sulghäälik, kes?, mis?, mida teeb? mida teevad? mitmus. Suur algustäht – lause algus, nimed.

Lauselõpumärgid.

2. klassi eesti keel teise keelena

Õpitulemused	Soovituslik õppesisu
<p>2. klassi lõpetaja</p> <ol style="list-style-type: none">1) saab aru lihtsatest igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest;2) loeb dialoogi;3) kasutab õpitud väljendeid ja lühilauseid oma vajaduste väljendamiseks ning oma lähiümbruse (pere, kodu, kooli) kirjeldamiseks;4) reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele;5) on omandanud õppekava raames esmased teadmised Eestist ja eesti kultuurist;6) suhtub positiivselt eesti keele õppimisse;7) töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel;8) on lugenud vähemalt ühe lasteraamatu;9) esitab peast kahte luuletust;10) koostab lühemat suulist juttu pildiseeria või küsimuste abil;11) väljendab end arusaadavalt suhtlusolukordades: palumine, küsimine, keeldumine, vabandamine, tänamine;12) loeb ladusalt ja ilmekalt päheõpitud neljarealist luuletust;13) eristab täis- ja kaashäälikut, sõna, liitsõna, lauset;14) kasutab suurt algustähte inimeste, loomade ja kooli nimes, tuntud kohanimedes;15) oskab lause lõppu panna kas punkti või küsimärgi;16) kirjutab väikesi ja suuri kirjatähti (lahuskiri või siduskiri);17) kirjutab loetava käekirjaga;18) oskab vihikusse paigutada tööd, kirjutada pealkirja, kuupäeva;19) täidab õpilaspäevikut (kirjutab tunniplaani üks nädal ette, märgib kodused tööd õpetaja juhendamisel);20) teeb ära kirja nii tahvlilt kui õpikust;	<p>Mina ja teised</p> <p>Enese, pereliikmete, kaaslaste ja sõprade tutvustamine ning kirjeldamine.</p> <p>Jutustab oma perest: nimed, kes on peres.</p> <p>Kirjeldab pereliikmete välimust, iseloomujooni.</p> <p>Tervitab, jätab hüvasti.</p> <p>Kooliasjad.</p> <p>Riideesemed.</p> <p>Kodu ja lähiümbrus.</p> <p>Värvid.</p> <p>Kodukoht.</p> <p>Turul – puu-, juur- ja köögiviljad.</p> <p>Muinasjutt “Naeris”.</p> <p>Liiklusvahendid.</p> <p>Ellen Niit “Rongisõit”.</p> <p>Rongisõit.</p> <p>Loomaaed, võõramaaloomad.</p> <p>Koduloomad.</p> <p>Ametid.</p> <p>Jõulu sümboolika ja talverõõmud.</p> <p>Eesti ja teised riigid ning nende kultuur</p> <p>Naaberriigid, pealinnad, põhirahvused, keel.</p> <p>Eesti kaart, linnad.</p> <p>Eesti sümboolika.</p> <p>Menüü.</p> <p>Igapäevaelu, õppimine ja töö</p> <p>Tervis; koolipäev, koolitee.</p> <p>Huviringid.</p> <p>Vaba aja veetmise kohad.</p> <p>Päev, nädal, kuu, kalender, kell.</p> <p>Vaba aeg</p> <p>Lemmiktegevused.</p> <p>Mängude käsklused ja juhendid.</p> <p>Piknik.</p> <p>Leiutised.</p> <p>Suveplaanid.</p> <p>Grammatika</p> <p>Tähestik, täis-, kaas-, sulghäälik, täis- ja kaashäälikuühend. Pööramine. Suur</p>

<p>21) oskab eristada jutukest ja luuletust;</p> <p>22) oskab õpetaja juhendamisel töötada nii paaris kui ka rühmas.</p> <p>Edasijõudnud</p> <p>1) loeb õpitud teksti ladusalt, ilmekalt ja õigesti;</p> <p>2) on lugenud vähemalt kaks lasteraamatut;</p> <p>3) saab aru õppimata tekstist;</p> <p>4) parandab oma lugemisviga lauses, kui vastavale lausele tähelepanu juhitakse;</p> <p>5) mõistab loetu sisu ja oskab vastata küsimustele;</p> <p>6) selgitab sõbrale lihtsamat mängu või tööjuhendit;</p> <p>7) mõtleb jutule alguse ja lõpu;</p> <p>8) kirjutab etteütlust õpitud keelendite ulatuses kuni 15 sõna;</p> <p>9) annab küsimuste toel arusaadavalt edasi õpitud pala, loetud raamatu sisu;</p> <p>10) leiab talle vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest.</p>	<p>algustäht – lause algus, nimed.</p> <p>Lauselõpumärgid.</p>
--	--

3. klassi eesti keel teise keelena

Õpitulemused	Soovituslik õppesisu
<p>3. klassi lõpetaja</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) saab aru igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest; 2) kasutab õpitud väljendeid ja lühilauseid oma vajaduste väljendamiseks ning oma lähiümbruse (pere, kodu, kooli) kirjeldamiseks; 3) reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele; 4) on omandanud õppekava raames esmased teadmised Eestist ja eesti kultuurist; 5) suhtub positiivselt eesti keele õppimisse; 6) koostab suulise ja kirjaliku jutu pildiseeria, tugisõnade, küsimuste abil; 7) töötab tekstiga juhiste alusel; 8) tunneb ära, mis on jutustus, luuletus, näidend, muinasjutt; 9) kasutab suurt algustähte lause algul, inimese- ja loomanimeses ning tuntumates kohanimedes; 10) oskab tähestikku, teab ja tunneb eesti keele häälikuid; 11) oskab nimetada vastandtähendusega sõnu; 12) teab komaga ja komata sidesõnu; 13) tunneb ära sõnaliikidest nimi-, omadus- ja tegusõnu ning liitsõnu; 14) oskab märkida mitmuse lõppu ja tegusõna pöördelõppe; 15) oskab õpetaja juhendamisel töötada nii paaris kui ka rühmas; 16) kirjutab sidusat teksti oma eluoluga seotud teemadel; 17) on lugenud vähemalt kaks lasteraamatut. 	<p>Mina ja teised</p> <p>Enese, pereliikmete, kaaslaste ja sõprade tutvustamine ning kirjeldamine.</p> <p>Tunniplaan.</p> <p>Kooliruumid.</p> <p>Järgarvud.</p> <p>Kuupäevad.</p> <p>Kristiina Kass “Nõianeiu Nöbinina”.</p> <p>Sport.</p> <p>Spordipäev – spordialad.</p> <p>Transport – Millega? Ainsus, mitmus, loetlemine.</p> <p>Matk – Kellega?</p> <p>Mets ja sellega kaasnevad ohud.</p> <p>Leelo Tungla erinevad luuleraamatud.</p> <p>Kodu ja lähiümbrus</p> <p>Kodukoht; kodukoha loodus; kodused toimingud; perekondlikud sündmused.</p> <p>Mängud.</p> <p>Võrdlus (suur, suurem, kõige suurem).</p> <p>Omadussõna.</p> <p>Vastandsõna.</p> <p>Ilmar Tomusk “Tere, Volli”.</p> <p>Raamatukogu ja raamatud.</p> <p>Kellele? Kus?</p> <p>Asesõna.</p> <p>Aino Pervik “Paula jõulud”.</p> <p>Tüdrukute ja poiste tegevused.</p> <p>Toidud.</p> <p>Heljo Mänd “Tuulehunt”.</p> <p>Eesti ja teised riigid</p> <p>Suuremad linnad; aastaring; rahvakalendri tähtpäevad.</p> <p>Riigid ja nende kultuur.</p> <p>Naaberriigid; pealinnad, põhirahvused, keel.</p> <p>Sünnipäev/kutse.</p> <p>Igapäevaelu, õppimine ja töö</p> <p>Tervis; haigused, arsti juures.</p> <p>Andrus Kivirähk “Karneval ja kartulisalat”.</p> <p>Kodumasinad.</p> <p>Sõbrad.</p>
<p>Edasijõudnud</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) koostab suulise ja kirjaliku jutu pildiseeria, tugisõnade, küsimuste abil, mõtleb jutule lõpu või alguse; 2) töötab tekstiga juhiste alusel; 3) tunneb ära, mis on jutustus, luuletus, näidend, muinasjutt, mõistatus; 	

<p>4) oskab tuntumate sõnade algusesse kirjutada g, b, d ning h sõna algusesse;</p> <p>5) piiritleb lauset ja paneb lause lõppu märke; kasutab kõnes ja kirjas terviklauseid;</p> <p>6) leiab sama ja vastandtähendusega sõnu;</p> <p>7) kasutab lihtsamat sõnastikku, teatmeteost;</p> <p>8) oskab õigesti kirjutada asesõnu;</p> <p>9) silbitab, poolitab sõnu;</p> <p>10) teab i ja j õigekirjareegleid;</p> <p>11) oskab tähestiku abil koostada lihtsamat nimekirja;</p> <p>12) leiab talle vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest;</p> <p>13) on lugenud vähemalt kolm lasteraamatut.</p>	<p>Piret Raud “Natuke napakad lood”.</p> <p>Vaba aeg</p> <p>Lemmiktegevused, mängude käsklused ja juhendid.</p> <p>Ootan suve.</p> <p>Grammatika</p> <p>Tähestik, täis-, kaas-, sulghäälik, täis- ja kaashäälikuühend. Pööramine. Suur algustäht – lause algus, nimed.</p> <p>Lauselõpumärgid. Omadussõna, tegusõna, küsisõna. Kellega? Millega? Kus? Asesõna. Vastandsõna. Võõrsõna. Silbitamine, poolitamine. I ja j õigekiri. Sidesõnad.</p> <p>Võrdlus. Samatähenduslikud sõnad, h sõna alguses.</p>
--	--

4. klassi eesti keel teise keelena

Õpitulemused	Soovituslik õppesisu
4. klassi lõpetaja <ol style="list-style-type: none">1) tuleb toime igapäevastes suhtlusolukordades õpitud sõnavara ulatuses (nt poes, apteegis ühistranspordis);2) saab aru lühematest lihtsamatest teadetest, sõnumitest, juhustest ja kirjadest (kuulutus, küsitlus, tööjuhised, päevaplaanid);3) saab aru tuttava sisu ja selge ülesehitusega suulistest ja kirjalikest meediatekstidest;4) saab aru eakohase eestikeelse filmi põhisist;5) leiab ja mõistab asjakohast teavet tarbetekstidest, näiteks teated, kirjad, voldikud, kuulutused, reklaamid, juhised, hoiatused jmt;6) loeb eakohast ilukirjandusteksti ja mõistab selle põhisisu (vahendab raamatu või filmi põhisisu);7) leiab vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest;8) räägib lihtsate seostatud lausetega tuttavatel teemadel;9) vestleb kaaslastega, esitab küsimusi ja vastab neile;10) jagab lihtsamaid juhiseid (käskiv kõneviis);11) kirjeldab kohti, tegevusi ja inimesi;12) väljendab ja selgitab oma vajadusi, soove ja emotsioone;13) kirjutab ja täidab lihtsamaid tarbetekste, nagu kutse, sõnum, ankeet, e-kiri nii paberkanalil kui ka arvutis;14) valdab õpitud põhisõnavara;15) kasutab grammatika põhitariindeid võrdlemisi korrektselt;16) hääldab sõnu ja lauseid üldiselt selgelt ja arusaadavalt.	Mina ja teised <p>Suhtlemine pereliikmete ja koolikaaslastega; viisakusväljendid.</p> Kodu ja lähiümbrus <p>Elu linnas ja maal; looduse märgid; kodu kirjeldamine; lemmikloomad; töövahendid ning kohustused kodus; rõõmsad ja kurvad sündmused peres; peretraditsioonid.</p> Eesti ja maailm <p>Eesti geograafiline asukoht; ilm; riigi- ja rahvus sümbolika; riigipühad ja riiklikud tähtpäevad; üldrahvalikud sündmused; naaberriigid; pealinnad, põhirahvused, keel, kultuuritavad, huvipakkuvad paigad, muuseumid.</p> Igapäeva elu <p>Aja planeerimine; avalikud kohad/asutused (poes, apteegis, ühistranspordis, haiglas/polikliinikus jm); turvaline liikumine; tee küsimine ja juhatamine; igapäevased tegevused ja olukorrad.</p> Õppimine ja töö <p>Koolielu (tunnitegevused, koolitoit, koolitarbed, tunniplaan); ametid, töökohad, tegevused tööl.</p> Vaba aeg <p>Kooliväliline tegevus; huvid; laagrid; lugemiseelistused; perepuhkus; spordialad ning sportlikud tegevused.</p> Tervis ja tervislik eluviis <p>Tervis (haigused, põhjused, ravimine), sport, tervislik toitumine.</p> <p>Soovituslik ilukirjandus: H. Vaher "Jõesaare poisid", H. Nolmet "Koerailm", M. Sillaots "Trips, Traps, Trull ja teised", K. Kass "Kasper ja viis tarka kassi", H. Laas "Varblase jõuluvana", K. Priilinn "Anna ja tema merisiga Julius", J. Vaiksoo "Lumemõll" jt.</p> <p>Soovituslikud filmid: "Nukitsamees", "Arabella – mereröövli tütar".</p>

Edasijõudnud

- 1) mõistab fraase ja väljendeid, mis seostuvad igapäevase eluga (nt põhiline isiku- ja pereteave, sisseostud, kodukoht, kool), kui esitus on selge ja aeglane;
- 2) suudab üldiselt tabada mõttevahetuse teemat, kui vesteldakse aeglaselt ja selgelt;
- 3) suudab jälgida telereklaami, filmitutvustusi või -stseene ja tunneb ära käsitletavat teemat, kui pilt toetab olulisel määral mõistmist ning esitus on selge ja suhteliselt aeglane;
- 4) mõistab kõige tähtsamat infot lühikestes reklaamides, mis tutvustavad huvipakkuvaid kaupu ja teenuseid (nt CD-d, videomängud, reisirutvustused);
- 5) suudab tabada uudiste teemat, kui kajastatakse sündmusi, õnnetusi jm ja kui pilt esitust toetab ning esitus on selge ja suhteliselt aeglane;
- 6) tabab asjassepuutuvat teavet lihtsamal tekstis (kirjad, e-kirjad, brošüürid, lühikesed lehelood, postitused jm), kus kirjeldatakse sündmusi;
- 7) mõistab eakohaseid lihtsaid tekste tuttavalt konkreetsetel teemadel, kui tekstis kasutatakse igapäeva- või koolielus sageli ette tulevat keelt;
- 8) mõistab nõudeid (nt ohutusnõuded), kui need on lihtsas keeles;
- 9) oskab lihtsal viisil kirjeldada ja tutvustada inimesi, elutingimusi ning igapäevatoiminguid;
- 10) oskab kirjeldada plaane ja kokkuleppeid, harjumusi ja tavapäraseid toiminguid, toimunud tegevusi ja isiklike kogemusi;
- 11) oskab ootuspärastel õpitud teemadel edastada lühikesi ettevalmistatud teateid;
- 12) oskab esitada lühikese selgeks õpitud ettekande endale tuttavalt igapäevateemal ning lühidalt põhjendada ja selgitada arvamusi, plaane ja toiminguid;

Grammatika: nimisõna; ainsus ja mitmus; nimisõna käänamine ainsuses; omadussõnade võrdlusastmed; sünonüümid ja antonüümid; tegusõnade pööramine olevikus ja minevikus (nt rääkima, tegema, õppima, ärkama, sööma jt); tegusõnade reksioon (nt armastan, aitan, käin); käskiv kõneviis; sõnamoodustus (liitsõnad); küsisõnad; asesõnad; sidesõnad; põhi- ja järgarvsõnad; lauseehitus.

13) oskab kirjutada lihtsaid tekste tuttavatel huvipakkuvatel teemadel, ühendades lauseid sidesõnadega ja, sest ning siis nii paber kandjal kui ka arvutis; 14) oskab esitada küsimusi ja küsimustele vastata ning vahetada mõtteid ja infot tuttavatel teemadel ootuspärastes igapäevastes olukordades; 15) suudab osaleda igapäevases lühivestluses, kui kõneaine pakub talle huvi; 16) oskab arutada, mida õhtul, nädalavahetusel või koolivaheajal ette võtta; 17) oskab vahetada infot tekstisõnumi, e-kirja või lühikese kirja teel, vastates küsimustele; 18) oskab lihtsas keeles väljendada oma muljeid ja arvamusi huvipakkuvatel teemadel, kasutades igapäevast põhisõnavara ja väljendeid.	

5. klassi eesti keel teise keelena

Õpitulemused	Soovituslik õppesisu
<p>5. klassi lõpetaja</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tuleb toime igapäevastes suhtlusolukordades; 2) saab aru lühematest lihtsamatest teadetest, sõnumitest, juhistest ja kirjadest (kuulutused, saatekavad, küsitlused, reeglid, ilmateated, tööjuhised/soovitused, sõiduplaanid, blogid, postitused, päevaplaanid, reklaamid, tänukirjad); 3) saab aru tuttava sisu ja selge ülesehitusega suulistest ja kirjalikest meediatekstidest; 4) saab aru eakohase eestikeelse filmi põhisist; 5) loeb eakohast ilukirjandusteksti ja mõistab selle põhisisu; 6) vahendab raamatu või filmi põhisisu; 7) leiab vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest; 8) räägib lihtsate seostatud lausetega tuttavatel teemadel; 9) vestleb kaaslastega, esitab küsimusi ja vastab neile; 10) jagab lihtsamaid juhiseid, teeb ettepanekuid ja vastab neile; 11) kirjeldab sündmusi, olukordi, kohti, tegevusi ja inimesi; 12) väljendab ja selgitab oma vajadusi, soove ja emotsioone, tuleb toime igapäevaelu olukordades; 13) avaldab arvamust tuttavatel teemadel; 14) kirjutab ja täidab lihtsamaid tarbetekste, nagu kutse, sõnum, e-kiri, ankeet nii paberandjal kui ka arvutis; 15) kirjutab kirjeldavaid ja jutustavaid tekste lihtsamatel tuttavatel teemadel nii paberandjal kui ka arvutis; 16) valdab põhisisõnavara, vajaduse korral lihtsustab sõnumit. 	<p>Mina ja teised Suhted peres ja koolis, emotsioonid ja tuju, ootused ja hirmud, unistused ja pettumused.</p> <p>Kodu ja lähiümbrus Erinevad kodud, elu linnas ja maal, koduümbrus, kodutööd, aia- ja õuetööd, unistuste kodu, liiklus, tee juhatamine, õnnetused teel.</p> <p>Eesti ja maailm Ilm ja kliima; Eesti looduslikud kohad (metsad, sood, looduskaitsealad, jõed, järved), Eesti meedia (ajakirjandus, televisioon, raadio, internetiallikad), Eesti ja teiste riikide traditsioonid ja tähtpäevad.</p> <p>Igapäevaelu meedia (ajakirjandus, televisioon, internet, sotsiaalvõrgustikud, interneti ohud ja võimalused).</p> <p>Õppimine ja töö Koolielu, lemmiktegevused koolis/tunnis; koolimeedia (kooliraadio/TV/ajaleht), vahetundide tegevused; koolimaja/ruumide kirjeldamine, kooliraamatukogu; korrapidamine, koolimaja hoidmine; koolivorm (selle eeldused ja puudused), huviharidus (spordi-, kunstiringid); kooli traditsioonid ja tähtpäevad; e-õpe, koolitoit, õpilasvahetused, koolivahetused, unistuste kool.</p> <p>Vaba aeg Koolivaheaegade tegemised.</p> <p>Tervis ja tervislik eluviis Terviseprobleemid (õnnetusjuhtumid, haigused: ennetamine, ravimine). Soovituslik ilukirjandus: A. Kivirähki jutud, I. Tomusk "Digipöörane kool", J. Põldma "Džuudopoisid", H. Käit "Aardejaht Nõmmel", "Erik Kivisüda", "Eia jõulud Tondikakul", K. Priilinn "Evelini uued lood" jt.</p>

- 17) kasutab grammatika põhitariindeid võrdlemisi korrektselt;
- 18) hääldab sõnu ja lauseid üldiselt selgelt ja arusaadavalt.

Edasijõudnud

- 1) mõistab fraase ja väljendeid, mis seostuvad esmatähtsate valdkondadega (nt põhiline isiku- ja pereteave, sisseostud, kodukoht, töö), kui esitus on selge ja aeglane;
- 2) suudab üldiselt tabada mõttevahetuse teemat, kui vesteldakse aeglaselt ja selgelt;
- 3) suudab jälgida lihtsat, selge ülesehitusega ettekannet või esitlust, kui seda toetatakse slaidide, konkreetsete näidete või diagrammidega;
- 4) suudab üldjoontes mõista lihtsat teavet, mida esitatakse ootuspärasel olukorras (nt giidiga ekskursioonil);
- 5) mõistab olulist infot ajalehe või ajakirja lihtsates otsesõnalistes reklaamides;
- 6) mõistab üldjoontes uudislugu, mis kajastab tuttavat tüüpi sündmust, kui loo sisu on tuttav ja ootuspärane;
- 7) oskab leida peamist infot lühikesest uudisloost või lihtsast artiklist, milles arvudel, nimedel, illustatsioonidel ja pealkirjadel on oluline roll ja nad toetavad teksti mõistmist;
- 8) mõistab nõudeid (nt ohutusnõuded), kui need on lihtsas keeles;
- 9) oskab lihtsal viisil kirjeldada ja tutvustada inimesi, elutingimusi ning igapäevatoiminguid;
- 10) oskab kirjeldada plaane ja kokkuleppeid, harjumusi ja tavapäraseid toiminguid, toimunud tegevusi ja isiklikke kogemusi;
- 11) oskab ootuspärastel õpitud teemadel edastada lühikesi ettevalmistatud teateid;

Soovituslikud filmid: “Erik Kivisüda”, “Eia jõulud Tondikakul”, “Suplinna salaselts”, “Väikelinna detektiivid” jt.

Grammatika: nimisõnade käänamine ainsuses ja mitmuses; omadussõnade võrdlusastmed; tegusõnade pööramine olevikus ja minevikus (sh astmevahelduslikud tegusõnad: tundma, kandma, hoidma, lugema, tegema); tegusõnade rektisioon (nt aitan, kuulan, loen, vaatan, soovin, unistan jt); sihitis; põhi- ja järgarvsõnad; sõnamoodustus (liitsõnad).

12) oskab esitada lühikese selgeks õpitud ettekande endale tuttavalt igapäevateemal ning lühidalt põhjendada ja selgitada arvamusi, plaane ja toiminguid; 13) oskab kirjutada lihtsamaid fraase ja lauseid, ühendades neid lihtsate sidesõnadega nagu ja, aga ning sest; 14) suudab üsna vabalt suhelda selgelt piiritletud olukordades ja tuleb toime lühivestlustes, kui vestluskaaslane teda vajaduse korral aitab; 15) suudab osaleda igapäevases lühivestluses, kui kõneaine pakub talle huvi; 16) oskab arutada, mida õhtul või nädalavahetusel ette võtta; 17) oskab telekommunikatsioonivahendite kaudu vahetada sõpradega lihtsaid uudiseid, teha plaane ja leppida kokku kohtumisi; 18) oskab kirjeldada postitustes igapäevaasju, sündmusi ja tundeid, piirdudes lihtsate peamiste üksikasjadega. Oskab kommenteerida teiste postitusi, kui need on lihtsas keeles kirjutatud, reageerib lisatud meediafailidele, väljendades lihtsal viisil üllatust, huvi ja ükskõiksust.	

6. klassi eesti keel teise keelena

Õpitulemused	Soovituslik õppesisu
6. klassi lõpetaja <ol style="list-style-type: none">1) tuleb toime igapäevastes suhtlusolukordades;2) saab aru lühematest lihtsamatest teadetest, sõnumitest, juhistest ja kirjadest;3) saab aru tuttava sisu ja selge ülesehitusega suulistest ja kirjalikest meediatekstidest;4) saab aru eakohase eestikeelse filmi põhisist;5) loeb eakohast ilukirjandusteksti ja mõistab selle põhisisu, vahendab raamatu või filmi põhisisu ning väljendab oma muljeid ja mõtteid;6) leiab vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest;7) räägib lihtsate seostatud lausetega tuttavatel teemadel;8) vestleb kaaslastega, esitab küsimusi ja vastab neile;9) jagab lihtsamaid juhiseid, teeb ettepanekuid ja vastab neile;10) kirjeldab sündmusi, olukordi, kohti, tegevusi ja inimesi;11) väljendab ja selgitab oma vajadusi, soove ja emotsioone, tuleb toime igapäevaelu olukordades;12) avaldab arvamust tutaval teemal ja põhjendab oma seisukohta;13) kirjutab ja täidab lihtsamaid tarbetekste, nagu kutse, sõnum, e-kiri, teade, kiri, avaldus, ankeet, kuulutus, sõbrapäevik, suvekaart, motivatsioonikiri, päevik nii paberandjal kui ka arvutis;14) kirjutab kirjeldavaid ja jutustavaid tekste tuttavatel teemadel nii paberandjal kui ka arvutis;15) valdab põhisõnavara, vajaduse korral lihtsustab sõnumit või sõnastab oma teksti ümber;	Mina ja teised <p>Suhtlemine kaaslastega, tunded ja emotsioonid, teistega arvestamine, toimetulek rasketes olukordades, abi ja toetamine, heategevus, suhted koolis ja peres, kiusamine ja vägivald.</p> Kodu ja lähiümbrus <p>Elu linnas ja maal (tegevused erinevatel aastaegadel); lemmikloomad (hoolitsemine ja tähtsus), keskkonnahoid ja looduskaitse.</p> Eesti ja maailm <p>Ilm ja kliima; kultuur ja traditsioonid, riiklikud tähtpäevad; meedia (teater, ilukirjandus, ajakirjandus, televisioon, filmikunst, muusika, raadio), Euroopa riigid ja nende kultuur; vaatamisväärsused, muuseumid, sambad; maailmaimed.</p> Igapäevaelu <p>Rahatarkus, taaskasutus, raha teenimine, suveks tööle, õpilasmalev, vabatahtlikud; liiklusvahendid; tehnika (nutiseadmed); käitumine avalikes kohtades (toidu- ja riidepoes, kohvikus, restoranis).</p> Õppimine ja töö <p>Ametid ja töökohad (elukutse valik, elukestev õpe); huvid ja fännlus.</p> Vaba aeg <p>Meelelahutus (kinos, teatris, kontserdil), reisimine Eestis ja maailmas.</p> Tervis ja tervislik eluviis <p>Tervise eest hoolitsemine; toitumine; füüsiline, sotsiaalne ja vaimne tervis; sõltuvused.</p> <p>Soovituslik ilukirjandus: Ene Sepp “Jagatud suvi”, Ilmar Tomusk “Inglid kuuendas B-s”, Silvia Rannamaa “Kadri”, A. Kivirähki jutud, Aino Pervik “Kallis härra Q”, Mihkel Ulman, Kati Saara Vatmann “Röövlirahnu Martin”, Reeli Reinaus “Vanalinna detektiivid. Mustpeade maalid”, Helen Käit “Kristiine poisid tegutsevad”</p>

<p>16) tuletab konteksti põhjal sõnade tähendusi;</p> <p>17) kasutab grammatika põhitarindeid võrdlemisi korrektselt;</p> <p>18) hääldab sõnu ja lauseid üldiselt selgelt ja arusaadavalt.</p> <p>Edasijõudnud</p> <p>1) Mõistab otsesõnalist faktiteavet või lühikesi lugusid ning esituse põhipunkte igapäevaelu või kooliga seotud teemal, tabades nii üldist sõnumit kui ka spetsiifilisi üksikasju, kui see esitatakse selgelt ja üldiselt;</p> <p>2) suudab jälgida suurt osa igapäevavestlusest ja arutlusest või pikema mõttevahetuse põhipunkte, kui esitus on selge ning ühiskeelne;</p> <p>3) mõistab otsesõnalise monoloogi (nt giidiga ekskursioon) põhipunkte, kui esitus on selge ja üsna aeglane;</p> <p>4) mõistab teadaandeid lennu-, bussi- ja rongijaamas ning lennukis, bussis ja rongis, kui esitus on selge ja taustamüra minimaalne;</p> <p>5) suudab tabada tuttavalt teemal telesaadete (nt intervjuud, lühiloengud ja reportaažid) põhipunkte, kui esitus on suhteliselt aeglane ja selge;</p> <p>6) mõistab otsesõnalisi faktipõhiseid tekste, e-kirju või postitusi rahuldaval tasemel, kui teema kuulub tema huvivaldkonda;</p> <p>7) mõistab sündmusi, tundeid ja soove kirjeldavaid isiklike kirju piisavalt, et pidada kirjavahetust;</p> <p>8) mõistab olulist infot ajalehe või ajakirja lihtsates otsesõnalistes reklaamides, kui neis ei ole liiga palju lühendeid;</p> <p>9) oskab hinnata, kas artikkel või arvustus on vajalikul teemal;</p>	<p>Soovituslikud filmid: “Seltsimees laps”, “Vehkleja”, “Lapsmasin”</p> <p>Grammatika: nimisõnade käänamine ainsuses ja mitmuses, suur ja väike algustäht, omadussõnade võrdlusastmed (sh lühike ülivõrre), verbi rektsioon, i-mineviku tegusõnad ja nende rektsioon, tingiv kõneviis, umbisikuline tegumood, lõpetamata ja lõpetatud tegevus (sihitise käänded), arvsõna vormid, liide -gi/-ki, kaassõnad.</p>
---	--

10)	tabab selge arutluskäiguga tekstide põhijäreldusi ning suudab jälgida käsitletava teema arutluskäiku, kuid ei pruugi aru saada üksikasjadest;	
11)	mõistab seadmete selgeid otsesõnalisi kasutusjuhendeid;	
12)	loeb laiale lugejaskonnale mõeldud ajalehe- või ajakirjaartikleid, mis käsitlevad filme, raamatuid, kontserte jm, ja mõistab nende põhipunkte;	
13)	mõistab lihtsaid luuletusi ja laulusõnu, kui need on otsesõnalised ja lihtsas stiilis;	
14)	mõistab reisikirju, milles peamiselt kirjeldatakse toimunud sündmusi ja kirjutaja kogemusi või avastusi;	
15)	vaadates või kuulates lühikest lugu, suudab ennustada, mis edasi saab;	
16)	oskab esitada võrdlemisi ladusaid, kuid üldsõnalisi kirjeldusi mõnel oma huvivaldkonna teemal, väljendades mõtteid lihtsa järjendina;	
17)	oskab vahetada, üle küsida ja kinnitada infot; tuleb toime harvaesinevas olukorras ja oskab selgitada, milles seisneb probleem. Oskab väljendada mõtteid abstraktsemal või kultuuriteemal (nt filmid, raamatud, muusika);	
18)	tuleb lihtsat keelt kasutades toime enamikus reisiolukordades.	
19)	oskab ettevalmistuseta vestlusse astuda, kui kõneaine on tuttav, ning avaldada isiklikku arvamust, vahetada infot teda huvitavate või igapäevaelu puudutavate teemade kohta (nt perekond, harrastused, kool, reisimine, päevasündmused);	
20)	oskab selgelt väljendada tundeid kogetu kohta ja neid tundeid põhjendada;	

21)	oskab seisukohta põhjendada nii, et tema mõttekäiku suudetakse enamasti raskusteta jälgida;	
22)	oskab pidada ettevalmistatud otsesõnalise ettekande tuttavalt teemal, nii et ettekanne on piisavalt selge, et olla pingutuseta jälgitav, ja selle põhipunktid on võrdlemisi täpselt esitatud;	
23)	oskab edasi anda ootamatute sündmuste (nt õnnetusjuhtumid) üksikasju, samuti raamatu või filmi sisu;	
24)	oskab kirjeldada unistusi, soove ja püüdlusi, tegelikke või kujutlevaid sündmusi ning lugu jutustada;	
25)	oskab koostada isiklike kirju ja teateid, küsides või edastades lihtsat hädavajalikku teavet, tuues välja enda jaoks olulised aspektid;	
26)	oskab kirjalikult vahendada kogemusi, kirjeldades tundeid ja reaktsioone lihtsa seotud tekstina;	
27)	oskab objekte kirjeldada tunnuste kaudu, kui vajalik sõna ei meenu;	
28)	oskab vajalikku tähendust edasi anda mingi asendusväljendiga (nt auto, mis veab inimesi bussi tähenduses);	
29)	harjutab ja katsetab uusi sõnastusviise ja väljendeid, küsides tagasisidet;	
30)	oskab katkenud vestlust uuesti alustada, kasutades teistsugust taktikat, või parandada valesti kasutatud ajavormi või väljendeid, kui vestluskaaslane probleemile tähelepanu juhib.	

7. klassi eesti keel teise keelena

Õpitulemused	Soovituslik õppesisu
7. klassi lõpetaja <ol style="list-style-type: none">1) suhtleb eesti keeles igapäevastes suhtlusolukordades väljaspool kooli;2) kasutab eestikeelset internetikeskkonda õpitegevuses ja enda huvialadega seoses;3) saab aru erisuguse pikkuse ja keerukusega suuliste tekstide põhisisust;4) jälgib mõttevahetust tuttavatel teemal ning saab aru selgelt struktureeritud diskussiooni põhisisust;5) jälgib eakohaseid ettekandeid ja esitlusi, leiab infot ja teeb kokkuvõtte,6) teeb kirjalikke märkmeid loetud või kuuldu teksti kohta;7) saab aru enamikust suulistest ja kirjalikest üldkeelsetest tarbetekstidest;8) loeb eakohaseid eri žanris ilukirjandustekste, mõistab põhiso numit ning avaldab loetu kohta arvamust;9) suhtleb ettevalmistuseta küllaltki latusalt tuttavatel teemal, väljendab oma seisukohti, tundeid ja soove, reageerib kaaslaste jutule;10) jutustab endast ja oma elu sündmustest, kirjeldab ennast, kirjutab oma eesti sõbrale kirja endast;11) jutustab ettevalmistatud tekstis endaga seotud minevikusündmusest selgelt ja arusaadavalt;12) osaleb arutelus, väljendab seisukohti tuttavatel teemadel, esitab argumentide ja näidetega toetatud seisukohti ja põhjendusi;13) tutvustab suuliselt üht tuntud eesti muusikut ja/või kunstnikku;14) esitab selgelt struktureeritud ettekande;15) kirjutab vabas vormis tarbetekste, näiteks kuulutus, järelepärimine, teade, kutse, blogi;	Mina ja teised <p>Kes ma olen? Sündmused peres ja peretraditsioonid. Minu juured ja päritolu. Kelle moodi ma olen? Põnev sugulane. Minu eeskujud. Toimetulek raskustega perekonnas. Koostöö teistega, head grupisuhted.</p> <p>Mina internetis: mida ja kui palju avaldada. Netisõber.</p> Kodu ja lähiümbrus <p>Erinevad elamutüübid: eramaja, kortermaja, ühiselamu, suvila. Erinevad piirkonnad, nt keskus, puhkeala, kesklinn, äärelinn, tööstusrajoon. Nn tark maja. Remont. Kinnisvarakuulutused.</p> Eesti <p>Eesti looduse omapära võrreldes teiste maadega. Looduskaitsealad. Põnev taime- või loomaliik.</p> <p>Traditsioonilised muusikaüritused. Muusikakonkursid ja -saated. Kujutava kunsti liigid. Muuseumid, näitused, galeriid. Tänavakunst. Lähem tutvus ühe Eesti kunstniku või muusikuga.</p> Riigid ja nende kultuur <p>Reisikogemused. Reisikaaslased, reisimise viisid, reisieesmärgid ja sihtkohad. Reisi korraldamine.</p> Igapäevaelu, õppimine ja töö <p>Pere eelarve ja taskuraha. Ostukohtade võrdlus, internetikaubandus. Ostunimekirja koostamine. Kokkuvõtteid ja säästmine. Õpilasesinduse roll koolis. AI ja tõlkeprogrammide kasutamine koolitöös. Vastutustundlik loomapidamine. https://www.fin.ee/finantspoliitika-valissuhted/rahatarkus/oppematerjalid-ii-kooliaste</p> Vaba aeg, minu ajakasutus

<p>16) koostab alusteksti, näiteks mõistekaart, pilt või video, põhjal jutustavaid ja kirjeldavaid tekste nii realistlikus kui ka fantastilises laadis;</p> <p>17) valdab üldsõnavara tuttavatel teemal;</p> <p>18) valdab grammatika tarindeid; moodustab tüüpsõna eeskujul sõnavorme,</p> <p>19) väljendab ennast grammatiliselt õigesti õpitu piires;</p> <p>20) hääldab sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult;</p> <p>21) valib erinevates suhtlussituatsioonides sobivad keelelised vahendid;</p> <p>22) ühendab lausungid sidusaks tekstiks, liigendab teksti lõikudeks;</p> <p>23) järgib õigekirjareegleid õpitu piires.</p>	<p>Kuidas leida sobiv harrastusvõimalus. Harrastusest saab kutsumus. Spordiüritused, harrastussport ja võistlussport. Peod, pidulikud sündmused, perepeod ja peod sõpradega.</p> <p>Tervis Tervislikud eluviisid. Terviserisk. Liikumine.</p>
---	--

8. klassi eesti keel teise keelena

Õpitulemused	Soovituslik õppesisu
<p>8. klassi lõpetaja</p> <ol style="list-style-type: none">1) kasutab Eesti Keele Instituudi veebisõnastikke keele rikastamiseks ja enesekontrolliks;2) oskab kasutada eestikeelse meedia pakutavaid võimalusi info leidmiseks ja keele õppimiseks, oskab nimetada eestikeelseid väljaandeid;3) kasutab keele õppimiseks infokeskkonda, näiteks sildid, kuulutused, reklaamid ja juhised;4) eristab tuntumaid kõnekeelseid keelendeid, valib kõnelemisel ja kirjutamisel sõltuvalt suhtlusolukorrast sobivad keelendid;5) kasutab ametlikus suhtlussituatsioonis sobivat suhtlusstiili ja eesti keelele omaseid keelendeid pöördumiseks, tervitamiseks, huvi üles näitamiseks ja suhtluse lõpetamiseks;6) saab aru erisuguse pikkuse ja keerukusega oma huvivaldkondade, üldiste ning õpi- ja elutabeliste kirjalike ja suuliste tekstide põhisistust;7) teeb kuulnud või loetud intervjuu põhjal kokkuvõtte;8) jälgib mitme osalejaga struktureeritud mõttevahetust ning toob välja mõned põhiseisukohad;9) korduva kuulamise võimalusel teeb kokkuvõtte videoloengust tuttavale teemal;10) saab aru üldkeelelisest või oma huvialaga seotud meelahunuslikust või enesediagnostilisest kirjalikust valikvastustega testist;11) saab aru tuttavale teemal antud soovitustest ja oskab neid ise koostada suuliselt ja kirjalikult;12) jälgib ja mõistab eakohaste arvamus- ja probleemartiklite arutluskäiku, esitab enda seisukoha;	<p>Mina ja teised</p> <p>Isikuomadused, võimed, tugevad ja nõrgad küljed erinevates olukordades. Sõprus, armastus ja heade suhete hoidmine.</p> <p>Erilised inimesed: erivajadused, anded ja omapärad.</p> <p>Kodu ja lähiümbrus</p> <p>Ümbruskond ja elukeskkond.</p> <p>Kodukoha rajatised, asutused ja ettevõtted.</p> <p>Tähtsad sündmused kodukandis.</p> <p>Liiklemisvõimalused, vahendid ja taristu.</p> <p>Jalakäijasõbralik linn.</p> <p>Eesti</p> <p>Loodusväärtuslikud ja kultuuriväärtuslikud objektid.</p> <p>UNESCO maailmapärand Eestis.</p> <p>Muuseumid, külastused ja virtuaaluurid.</p> <p>Õppekäigud.</p> <p>Riigid ja nende kultuur</p> <p>Euroopa Liit, sümbolid, riigid ja keeled.</p> <p>Eesti roll Euroopa Liidus.</p> <p>Tuntud eestlased maailmas. Tuntud teistest rahvustest inimesed Eestis.</p> <p>Igapäevaelu, õppimine ja töö</p> <p>Tõhus õppimine. Mina õppijana.</p> <p>Õpikeskkonna mõju õppimisele.</p> <p>Erinevad õppimisvõimalused ja koolid.</p> <p>Ohutus. Liiklusohutus liigeldes ratta või tõukerattaga. Veeohutus. Ohutud peod ja suhtlemine võõraga. Hädaabinumbrile helistamine.</p> <p>Mittetulundusühingud Eestis ja nende roll ühiskonnas. Vabatahtliku töö võimalused õpilastele.</p> <p>Infotehnoloogia: riistvara, kasutusvõimalused keeleõppes.</p> <p>Sotsiaalmeedia ja äpid. Turvaline internet.</p> <p>Eesti Rahvusringhääling: meediakanalid, rubriigid err.ee lehel. Noortele suunatud saated. Uudistesaaetud.</p> <p>Vaba aeg</p>

<p>13) loeb eakohaseid eri žanris ilukirjandustekste, mõistab põhisisu, kui ka kõik pole arusaadav, avaldab loetu kohta arvamust;</p> <p>14) suhtleb tuttavalt teemal ettevalmistuseta küllaltki ladiusalt, väljendab oma seisukohti, tundeid ja soove, reageerib kaaslaste jutule asjakohaselt ja viisakalt;</p> <p>15) osaleb arutelus, esitab argumentide ja näidetega toetatud seisukohti ja põhjendusi, kasutab kaaslaste jutule reageerimiseks ja sõnajärje saamiseks sobivaid keelendeid;</p> <p>16) peab selgelt struktureeritud ettekande, toob esile olulisemad seisukohad ning poolt- ja vastuargumentid, pöördub kuulajate poole ning lõpetab ettekande asjakohaselt ning head tava silmas pidades;</p> <p>17) kirjutab eri tüüpi tarbetekste, näiteks järelepärimine, motivatsioonikiri, avaldus, seletuskiri, ning oskab neid korrektselt vormistada;</p> <p>18) kirjeldab möödunud sündmust või kogemust kirjeldava teksti;</p> <p>19) kirjutab arutlevaid tekste, kus esitab poolt- ja vastuargumente, toob näiteid ning sõnastab kokkuvõtte;</p> <p>20) saab aru õpitud teemaga seotud üldkasutatavatest rahvapärastest ütlustest ja vanasõnadest;</p> <p>21) hääldab sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult;</p> <p>22) ühendab lausungid sidusaks tekstiks, liigendab teksti lõikudeks;</p> <p>23) kirjutab korrektselt, järgides õigekirjareegleid õpitu piires.</p>	<p>Aktiivse puhkuse vajalikkus ja võimalused.</p> <p>Tervis</p> <p>Füüsiline ja vaimne tervis. Vaimse tasakaalu toetamine.</p> <p>Soovituslik lugemisvara: Aidi Vallik “Kuidas elad, Ann?” ja “Mis teha, Ann?”</p> <p>Soovituslikud filmid: “Kalev”, “Tagurpidi torn”, “Polaarpoiss”</p>
--	---

9. klassi eesti keel teise keelena

Õpitulemused	Soovituslik õppesisu
<p>9. klassi lõpetaja</p> <ol style="list-style-type: none">1) väärtustab eesti keelt ja kultuuri, kasutab teadlikult eesti keele oskuse arendamiseks eestikeelset keelekeskkonda;2) kasutab õppes ajakohaseid keeletehnoloogilisi vahendeid eesmärgipäraselt, arvestab digiturvalisuse nõuetega;3) saab aru erineva pikkuse ja keerukusega suuliste tekstide põhisust, mõistab nii kirja- kui kõnekeelt;4) jälgib vilunud kõnelejate elavat mõttevahetust ning saab aru selgelt struktureeritud diskussioonist;5) jälgib eakohaseid ettekandeid ja esitlusi, leiab infot ja teeb kokkuvõtte, avaldab oma arvamust, esitab vastuväiteid;6) saab aru enamikust suulistest ja kirjalikest üldkeelsetest tarbe- ja meediatekstidest, eristab kvaliteetajakirjandust kollasest;7) jälgib ja mõistab arvamuse- ja probleemartiklite ning saadete arutluskäiku usaldusväärsetest allikatest;8) loeb keeletasemele vastavaid eri žanris ilukirjandustekste, analüüsib nende sisu ja mõistab sõnumit;9) suhtleb ettevalmistuseta küllaltki lodusalt tuttavatel ja eale vastavatel teemadel, väljendab oma seisukohti, tundeid ja soove, reageerib kaaslaste jutule aktuaalsetel teemadel;10) osaleb arutelus, väitluses, väljendub selgelt, üksikasjalikult ning argumenteeritult eakohastel ja aktuaalsetel teemadel;11) peab selgelt struktureeritud ettekande tuttavatel teemadel või alusteksti põhjal, esitab olulisemad seisukohad ning poolt- ja vastuargumendid;	<p>Mina ja teised</p> <p>Avalik ja privaatne suhtlemine (digisuhtlus: e-kiri, sotsiaalvõrgustikud). Meilietikett. Turvaline digisuhtlus, koostöö veebikeskkonnas. Digisuhtluses kasutatav släng ja lühendid. Küberkiusamine ja viisakas käitumine võrgus. Küberturvalisus ja pahavara.</p> <p>Lähisuhted, põlvkondlik erinevus mõtteviisis, sugulased ja sugupuu, armastus- ja sõprussuhted, psühholoogiline suhtlusbarjäär, suhteprobleemide ja konfliktide ennetamine ning lahendamine. Enesejuhtimisoskus ja eneseanalüüs.</p> <p>Kodu ja lähiümbrus</p> <p>Kogukondlikud rahvaalgatused, „Teeme ära!” talgud.</p> <p>Rohepööre. Looduskaitse ja -hoid, prügi sorteerimine, taaskasutus ja pakendiringlus. Säästlik eluviis.</p> <p>Heakord ja heakorranõuded.</p> <p>Eesti</p> <p>Eesti eripära/koht/tuntus maailmas: e-riik, puhas keskkond, PISA-testide tulemused. Eesti keele kui riigikeele väärtustamine ja tähtsus, eestlaste välja- ja sisseränne; eesti keel ja kultuur maailmas.</p> <p>Eesti noored ja teadus. Vabariiklikud teema-aastad.</p> <p>Eesti keele keskkonnad, eesti tuntumad kirjanikud ning tüvitekstid.</p> <p>Eestikeelsed teabeallikad. Info kriitiline hindamine.</p> <p>Riigid ja nende kultuur</p> <p>Riigiaparaat ja selle valitsemine.</p> <p>Erinevate rahvaste stereotüübid, tavad ja kombad.</p> <p>Heategevusüritused, tänuüritused.</p> <p>Noorteorganisatsioonid, noortevahetus; õpilaste õpiränne.</p>

<p>12) kirjutab/koostab eri tüüpi tarbetekste, näiteks kandideerimisdokumente: avaldus, motivatsioonikiri, elulookirjeldus, seletuskiri, volitus, e-kiri, ning vormistab need korrektselt;</p> <p>13) kirjutab jutustavaid ja kirjeldavaid tekste nii realistlikus kui ka fantastilises laadis;</p> <p>14) kirjutab arutlevaid tekste, esitab poolt- ja vastuargumente, toob näiteid ning sõnastab kokkuvõtte alustekstide põhjal;</p> <p>15) kirjutab raamatu-, filmi-, teatri-, saate-, videoarvustuse loetu, nähtu, kuuldu põhjal;</p> <p>16) valdab üldsõnavara tuttavatel ja aktuaalsetel teemadel, väljendub selgelt, täpselt ja varieeruvalt;</p> <p>17) tunneb eesti keele grammatikat õpitu piires, tunneb sõna- ja sõnavormide moodustamise viise;</p> <p>18) hääldab sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult;</p> <p>19) arvestab keeleliste vahendite valikul suhtluse eesmärki, partnerit ja olukorda nii koolis kui ka väljaspool kooli;</p> <p>20) kasutab liit- ja lihtlauseid, lauselühendiga lauseid, otsekõnet; ühendab lausungid selgelt ja loogiliselt struktureeritud sidusaks tekstiks;</p> <p>21) kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi, eristab sõnaliike ja -vorme, järgib õigekirjareegleid õpitu piires;</p> <p>22) tunneb eesti keele sõnamoodustuse põhimõtteid.</p>	<p>Igapäevaelu. Õppimine ja töö Formaalse ja mitteformaalse keeleõppe võimalused: tandemõpe, õpilasvõistlused, kohtumisõhtud, keelesõber, keepleklubid ja -kohvikud jt;</p> <p>Edasiõppimine: kutseõpe; õpipoisi õpe, õpilasvahetus; noorte tööhõive ja teenimisvõimalused: õpilasfirmad, töövarjupäevad, äriideede arendusnädalavahetused ehk <i>Hacketonid</i>, <i>start-up</i>'id. Kandideerimiseks vajalikud tarbetekstid.</p> <p>Vaba aeg Noorte vaba aeg ja tegevusetus. Tegevusetuse põhjused ja tagajärjed (suitsetamine, e-sigaretid, uimastid, ülekaal jt). Turvalisuse tagamine. Aktiivne puhkus: matkad, jalgrattaretked, kultuurireisid, noortelaagrid. Huvitegevus: kujutav kunst, muusika, kirjandus, film, teater, fotograafia, sport, tants, käsitöö, kogumine jt loovtegevused.</p> <p>Tervis ja tervislik eluviis Füüsilise ja vaimse tervise tasakaal, terviseriskid, istuv eluviis, netisõltuvus jne, tasakaalustatud toitumine. Kriisiabi numbrid: 1247 või 116006. Laste varjupaigad/turvakodud. Soovituslikud kirjandusteosed: Jaanus Vaiksoo „King nr 39”, „King nr 40”, King nr 41”, Andrus Kivirähk „Rehepapp ehk November”, Margus Karu “Nullpunkt”. Soovituslikud filmid: “November”, “Nullpunkt”, “Eia jõulud Tondikakul”, “Nimed marmortahvil”.</p>
---	--

5. klassi kirjandus

Õpitulemused	Soovituslik õppesisu
<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none">1) loeb laste- ja noortekirjandusteoseid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, sealhulgas vähemalt neli tervikteost;2) loeb ladiusalt ja mõtestatult eri žanris luule-, proosa- ja draamatekste, kasutab õpetaja juhendamisel põhilisi lugemisvõtteid ja -viise, jälgib ja hindab oma lugemist;3) tutvustab loetud raamatut ja selle autorit ning jagab oma lugemiskogemust;4) loeb kirjandusvaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, kasutab teabe hankimiseks sobivaid allikaid ja keskkondi;5) kasutab otstarbekalt eri allikatest ja keskkondadest hangitud teavet, eristab oma ja laenatud teksti, nimetab kasutatud allikad;6) väärtustab nii paikkondlikku kui ka kogu Eestit ühendavat eripärast paljutahulist kultuuri;7) õpib tundma kultuuri eri ilminguid, sealhulgas teatri- ja filmikunsti, pärimus- ja muuseumikultuuri;8) eristab ilukirjanduse ja rahvaluule põhiliike ning olulisemaid žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid;9) nimetab luuletuse teema ja kirjeldab selle meeoleu, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust;10) koostab proosa- või draamateksti kohta kava küsimuste, väidete või märksõnadena, kirjutab kokkuvõtte;11) nimetab teose teema, arutleb tegelastega seotud probleemide ja väärtushoiakute üle, sõnastab teose peamõtte;12) iseloomustab ja võrdleb tegelasi, kirjeldab nendevahelisi suhteid ja hindab tegelaste käitumist;13) järjestab loo sündmused ning määrab toimumise aja ning koha;	<p>Kirjandustekstide valik ja lugemine</p> <p>Loeb vähemalt neli laste- ja noortekirjanduse tervikteost nii eesti kui ka maailmakirjandusest ning tekstikatkendeid. Lugemine toetab õppekava läbivate teemade käsitlemist ning üld- ja valdkonnapädevuste kujundamist.</p> <p>Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine ning lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste iseseisev lugemine tunnis ja tunniväliselt. Lugemise mõistmine. Aktiivne ja tõhus (üle)lugemine. Lugemise eesmärgistamine. Süvenenud ja ülelibisev lugemine. Lugemistehnika arendamine: häälega ja hääleta lugemine, pauside ja intonatsiooni jälgimine. Lugemiskiiruse valimine vastavalt võimetele ja tekstile. Oma lugemise jälgimine ja lugemisoskuse hindamine. Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine. Raamatukogu külastamine ja selle võimalustega tutvumine. Raamatukogude infosüsteemide e-raamatukogu kasutamine. Autoriõiguse mõistmine.</p> <p>Kultuuri- ja kirjandusteadmised</p> <p>Eesti kirjanike muuseumidega tutvumine ja võimalusel külastamine. Eesti Lastekirjanduse Keskuse tegevustega tutvumine. Pärimuskultuur. Kooli- ja kodukandipärimus. Perekondlikud mälestusjutud. Eri põlvkondade mängud. Rahvaluule ja selle lühivormid. Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduse seletamine. Mõistatuste mõtestamine. Piltmõistatused. Muinasjutu tunnused ja tüüptegelased. Eri liiki muistendid.</p>

14) rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite kohta;
15) kirjutab eri žanris omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid ja jutustavaid tekste;
16) osaleb arutelus, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valib kirjandusteosest rääkides tekstist sobivaid näiteid, teeb koostööd;
17) esitab (peast) luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust;
18) mõtestab lahti esitatud teksti tähendused, annab tagasisidet enda ja teiste esitusele;
19) jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tugineb kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale;
20) jutustab tekstilähedaselt või kokkuvõtvalt kavapunktide järgi, märksõnade abil või piltteksti põhjal;
21) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.

Kirjandusteose dramatiseering.
Lühilavastuse loomine. Dialoogi ja tegelaskuju loomine. Eesti teatriga tutvumine.
Kirjandusteose ekraniseering.
Kirjandusteose põhjal valminud filmi vaatamine ja nende võrdlemine. Tutvumine eakohaste filmižanritega.
Mõisted: ajalooline jutustus, epiteet, ilukirjandus, kõnekäänd, luule, metafoor, muinasjutt, muistend, mõistatus, näidend, proosa, pärimus, seiklusjutt, valm, vanasõna, võrdlus.
Teksti analüüs ja tõlgendamine
Teksti mitmetähenduslikkuse mõistmine.
Teksti põhjal eri liiki küsimuste koostamine. Küsimustele vastamine oma sõnadega või näidetega tekstist. Teksti põhjal kokkuvõtte tegemine. Teksti kavastamine: kavapunktid küsi- ja väitlausete ning märksõnadena.
Teose teema ja kesksete mõtete leidmine mingi sõnastamine. Arutlemine mõne teoses käsitletud teema või probleemi üle, järelduste tegemine. Näidete (nt tsitaadid, detailid) leidmine teosest. Koomika leidmine teosest. Loetu seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga.
Tegelaste iseloomustamine ja nende käitumise põhjendamine. Pea- ja kõrvaltegelaste leidmine, tegelase muutumise ja tegelastevaheliste suhete jälgimine. Tegelastevaheline konflikt, selle põhjused ja lahendused. Sündmuste toimumise aja ja koha määramine. Sündmuste järjekord, põhjuse ja tagajärje seosed. Jutustaja kui loo edastaja.
Luuleteksti väljendusvahendite ehk poeetika tundmaõppimine. Luule kujundlikkus ja mitmetähenduslikkus. Epiteedi, metafoori ja võrdluse tundmine ning kasutamine.
Luuletuse teema määratlemine, aja ja koha kirjeldamine, meeleolu sõnastamine.
Luuletuse vorm, riim, rütm ja kõla.
Luulekogu lugemine.

	<p>Seiklusjutu ja ajaloolise jutustuse tunnused. Päevikuvormis ilukirjandus. Valmi tunnused.</p> <p>Tekstiloomed</p> <p>Oma kogemuste ja mõtete väljendamine. Kirjeldavad ja jutustavad omaloomingulised tööd eri žanrites (muistend, muinasjutt, seiklusjutt, päevik vm). Tegelase ja olustiku kirjeldamine. Luuleteksti loomine. Loovkirjutamine loetu põhjal. Tekstiloomed paaris- ja rühmatööna. Loetu põhjal oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine.</p> <p>Teksti esitamine ja kuulamine</p> <p>Luuletuse ja lühikese proosateksti esitamine. Rolliteksti esitamine. Esituse eesmärgistamine. Esitamiseks kohase tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine. Diktsiooni jälgimine. Tekstilähedane sündmustest jutustamine. Iseenda või kellegi teisega toimunud sündmusest jutustamine. Aktiivne ja tõhus kuulamine.</p>
--	--

Autoreid ja teoseid

Kultuuri järjepidevust ja põlvkondlikku sidusust silmas pidades peab tervikteoste soovituslik valik sisaldama rohkesti eesti väärtkirjandust, mida käsitletakse ühiselt.

Tüvitekste: E. Raud, „Kalevipoeg“; E. Bornhöhe, „Tasuja“; J. Kross, „Mardileib“; F. R. Kreutzwald, „Eesti rahva ennemuistsed jutud“ vm eesti muinasjutu- või muistendikogumikud.

Luule: O. Arderi, Contra, A. Ehini, L. Koidula, Juhan Liivi, V. Luige, K. Merilaasi, H. Männi, E. Niidu, P.-E. Rummo, H. Runneli, J. Sanga, I. Trulli, L. Tungla, J. Vaiksoo, A. Valliku, H. Vilepi, Wimbergi jt luulet; valik valme.

Proosa:

Eesti kirjandus: A. Feldmanis, L. Ulman, „Erik Kivisüda“; K. Hinrikus, „Kui emad olid väikesed“, „Elevant“; J. Jaik, „Kaarnakivi“; H. Jõgisalu, „Nõiutud allikas“, „Suutäis soolast“; K. Kaldmaa, „Halb tüdruk on jumala hea olla“, „Lydia“; K. Kass, „Nõianei nõbinina“; M. Keränen, „Varastatud oranž jalgratas“ jt krimilood; A. Kivirähk, „Sirli, Siim ja saladused“; M. Loper, „Inglite linn“; J. Parijõgi, „Teraspoiss“; A. Pervik, „Arabella, mereröövli tütar“, P. Päär, „Õnneliku inimese särk“; „Kallis härra Q“; S. Rannamaa, „Kadri“; J. Rannap, „Koolilood“; E. Raud, „Lugu lendavate taldrikutega“, „Roostevaba mõõk“; P. Raud, „Printsess Lulu ja härra Kere“, „Sanna ja salakütid“; R. Reinaus, „Kuidas mu isa endale uue naise sai“, „Nõidkapteni needus“, „Maarius, maagia ja libahunt Liisi“; R. Roht, „Mäger Urask“; A. Saar, „Kuidas meil asjad käivad“, „Kuidas minust ei saanud kirjanikku“, „Õudne lugu“; J. Smuul, „Meremees Murka“; I. Soopan, „Kõik poisid ei saa suureks“; I. Tomusk,

“Volli” sari, “Ajaränduri” sari; T. Toomet, “Vana aja koolilood”; A. Turovski, “Minu loomad”; J. Tuulik, “Vares”; M. Ulman, “Nukkude teater”, J. Vaiksoo, “King nr 39” jt sarja raamatud; jm.

Maailmakirjandus: J. M. Barrie, “Peeter Paan”; J. Barrowman, C. Barrowman, „Õõnsa Maa saladus“; L. F. Baum, “Võlur Oz”; H. Burnett, „Väike printsess“, “Väike lord Fauntleroy”; C. Cassidy, “Pöörane”; C. Dickens, „Oliver Twisti seiklused“; G. Durrell, “Minu pere ja muud loomad”; N. R. Gaiman, “Kalmisturaamat”; A. Gavalda „35 kilo lootust“; E. Ibbotson “Reis Merejõe”; L. St John, “Valge kaelkirjak”, “Delfiini laul”; S. Kolu, “Rööbelite” sari; J. Krüss. „Timm Thaler ehk Müüdüd naer“; E. Kästner, „Veel üks Lotte“; A. Lindgren, „Kalle Blomkvist“, „Hulkur Rasmus“, „Röövlitütar Ronja“; U. K. Le Guin, “Meremaa võlur”; C. S. Lewis, “Lõvi, nõid ja riidekapp” jm “Narnia” sari; H. Lofting, “Doktor Dolittle”; C. Nöstlinger, “Vahetuslaps”; K. May, “Winnetou”; F. Molnár, “Pál-tänava poisid”; J.-C. Mourlevat, “Ookeani kutse”; K. Ohlsson, „Klaaslapsed“, „Hõbedapoiss“, „Kiviinglid“; S. Olsson, A. Jacobsson, “Berti päevik”; R. J. Palacio, “Ime”; M. Parr, “Vilgukivioru Tonje”; E. H. Porter, „Pollyanna“; T. Pratchett, “Kettamaailma” sari; O. Preussler, “Krabat”; G. Rodari, “Cipollino seiklused”; J. K. Rowling, “Harry Potteri” sari; A. M. G. Schmidt, „A nagu Aabel” ja “Miisu“; V. Schwab. „Kummituste linn“ jt sarja raamatud; J. Spinelli, “Tähetüdruk”; R. L. Stevenson, “Aarete saar”; C. R. Zafon, „Uduprints“; J. Till, „Charlie” sari; J. R. R. Tolkien, “Kääbik”; Maria Turtschaninoff, „Maresi. Punase kloostri kroonikad“; M. Twain, „Tom Sawyeri seiklused“; J. Vilè, „Siberi haiku“; jm.

Näitekirjandus: O. Luts “Kapsapea”; M. Ulman, “Kohkumatud lapsehoidjad” jm.

Pärimus: valik eesti ja teiste rahvaste muistendeid ja muinasjutte; mõistatusi, kõnekäände ja vanasõnu; valik vanakreeka müüte; E. Raud, “Kalevipoeg”; M. Haavio, “Kalevala”; jm.

6. klassi kirjandus

Õpitulemused	Soovituslik õppesisu
<p>Õpilane:</p> <p>1) loeb laste- ja noortekirjandusteoseid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, sealhulgas vähemalt neli tervikteost;</p> <p>2) loeb ladusalt ja mõtestatult eri žanris luule-, proosa- ja draamatekste, kasutab õpetaja juhendamisel põhilisi lugemisvõtteid ja -viise, jälgib ja hindab oma lugemist;</p> <p>3) tutvustab loetud raamatut ja selle autorit ning jagab oma lugemiskogemust;</p> <p>4) loeb kirjandusvaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, kasutab teabe hankimiseks sobivaid allikaid ja keskkondi;</p> <p>5) kasutab otstarbekalt eri allikatest ja keskkondadest hangitud teavet, eristab oma ja laenatud teksti, nimetab ja märgib kasutatud allikad;</p> <p>6) väärtustab nii paikkondlikku kui ka kogu Eestit ühendavat eripärast paljutahulist kultuuri;</p> <p>7) õpib tundma kultuuri eri ilminguid, sealhulgas teatri- ja filmikunsti, pärimus- ja muuseumikultuuri;</p> <p>8) eristab ilukirjanduse ja rahvaluule põhilike ning olulisemaid žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid;</p> <p>9) nimetab luuletuse teema ja kirjeldab selle meeoleu, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust;</p> <p>10) koostab proosa- või draamateksti kohta kava küsimuste, väidete või märksõnadena, kirjutab kokkuvõtte;</p> <p>11) nimetab teose teema, arutleb tegelastega seotud probleemide ja väärtushoiakute üle, sõnastab teose peamõtte;</p> <p>12) iseloomustab ja võrdleb tegelasi, kirjeldab nendevahelisi suhteid ja hindab tegelaste käitumist;</p> <p>13) järjestab loo sündmused ning põhjendab toimumisaja ja -koha valikut;</p>	<p>Kirjandustekstide valik ja lugemine</p> <p>Loeb vähemalt neli laste- ja noortekirjanduse tervikteost nii eesti kui ka maailmakirjandusest ning tekstikatkendeid. Lugemine toetab õppekava läbivate teemade käsitlemist ning üld- ja valdkonnapädevuste kujundamist.</p> <p>Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine ning lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste iseseisev lugemine tunnis ja tunniväliselt. Lugemise mõistmine. Aktiivne ja tõhus (üle)lugemine. Lugemise eesmärgistamine. Süvenenud ja ülelibisev lugemine. Lugemistehnika arendamine: häälega ja hääleta lugemine, pauside ja intonatsiooni jälgimine. Lugemiskiiruse valimine vastavalt võimetele ja tekstile. Oma lugemise jälgimine ja lugemisoskuse hindamine. Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine. Raamatukogu külastamine ja selle võimalustega tutvumine. Raamatukogude infosüsteemide e-raamatukogu kasutamine. Autoriõiguse mõistmine.</p> <p>Kultuuri- ja kirjandusteadmised</p> <p>Eesti kirjanike muuseumidega tutvumine ja võimalusel külastamine. Eesti Lastekirjanduse Keskuse tegevustega tutvumine. Pärimuskultuur. Kooli- ja kodukandipärimus. Perekondlikud mälestusjutud. Eri põlvkondade mängud. Rahvaluule ja selle lühivormid. Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduse seletamine. Mõistatuste mõtestamine. Piltmõistatused. Muinasjutu tunnused ja tüüptegelased. Eri liiki muistendid.</p>

14) rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite kohta;
15) kirjutab eri žanris omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid ja jutustavaid tekste;
16) osaleb arutelus, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valib kirjandusteosest rääkides tekstist sobivaid näiteid, teeb koostööd;
17) esitab (peast) luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust;
18) mõtestab lahti esitatud teksti tähendused, annab tagasisidet enda ja teiste esitusele;
19) jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tugineb kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale;
20) jutustab tekstilähedaselt või kokkuvõtvalt kavapunktide järgi, märksõnade abil või piltteksti põhjal;
21) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.

Kirjandusteose dramatiseering.
Lühilavastuse loomine. Dialoogi ja tegelaskuju loomine. Eesti teatriga tutvumine.
Kirjandusteose ekraniseering.
Kirjandusteose põhjal valminud filmi vaatamine ja nende võrdlemine. Tutvumine filmi loomise protsessiga. Tutvumine eakohaste filmižanritega.
Mõisted: ajalooline jutustus, epiteet, ilukirjandus, kõnekäänd, luule, metafoor, muinasjutt, muistend, mõistatus, näidend, proosa, pärimus, seiklusjutt, valm, vanasõna, võrdlus.
Teksti analüüs ja tõlgendamine
Teksti mitmetähenduslikkuse mõistmine.
Teksti põhjal eri liiki küsimuste koostamine. Küsimustele vastamine oma sõnadega või näidetega tekstist. Teksti põhjal kokkuvõtte tegemine. Teksti kavastamine: kavapunktid küsi- ja väitlausetega ning märksõnadena.
Teose teema ja kesksete mõtete leidmine mingi sõnastamine. Arutlemine mõne teoses käsitletud teema või probleemi üle, järelduste tegemine. Näidete (nt tsitaadid, detailid) leidmine teosest. Koomika leidmine teosest. Loetu seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga.
Tegelaste iseloomustamine ja nende käitumise põhjendamine. Pea- ja kõrvaltegelaste leidmine, tegelaste muutumise ja tegelastevaheliste suhete jälgimine. Tegelas vaheline konflikt, selle põhjused ja lahendused. Sündmuste toimumise aja ja koha määramine. Sündmuste järjekord, põhjuse ja tagajärje seosed. Jutustaja kui loo edastaja.
Luuleteksti väljendusvahendite ehk poeetika tundmaõppimine. Luule kujundlikkus ja mitmetähenduslikkus. Epiteedi, metafoori ja võrdluse tundmine ning kasutamine.
Luuletuse teema määratlemine, aja ja koha kirjeldamine, meeolelu sõnastamine.

	<p>Luuletuse vorm, riim, rütm ja kõla. Luulekogu lugemine. Seiklusjutu ja ajaloolise jutustuse tunnused. Päevikuvormis ilukirjandus. Valmi tunnused.</p> <p>Tekstiloomine Oma kogemuste ja mõtete väljendamine. Kirjeldavad ja jutustavad omaloomingulised tööd eri žanrites (muistend, muinasjutt, seiklusjutt, päevik vm). Tegelase ja olustiku kirjeldamine. Luuleteksti loomine. Loovkirjutamine loetu põhjal. Tekstiloomine paaris- ja rühmatööna. Loetu põhjal oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine.</p> <p>Teksti esitamine ja kuulamine Luuletuse ja lühikese proosateksti esitamine. Rolliteksti esitamine. Esituse eesmärgistamine. Esitamiseks kohase tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine. Diktsiooni jälgimine. Tekstilähedane sündmustest jutustamine. Iseenda või kellegi teisega toimunud sündmusest jutustamine. Aktiivne ja tõhus kuulamine.</p>
--	--

Autoreid ja teoseid

Kultuuri järjepidevust ja põlvkondlikku sidusust silmas pidades peab tervikteoste soovituslik valik sisaldama rohkesti eesti väärtkirjandust, mida käsitletakse ühiselt.

Tüvitekste: E. Raud, „Kalevipoeg“; E. Bornhöhe, „Tasuja“; J. Kross, „Mardileib“; F. R. Kreuzwald, „Eesti rahva ennemuistsed jutud“ vm eesti muinasjutu- või muistendikogumikud.

Luule: O. Arderi, Contra, A. Ehini, L. Koidula, Juhan Liivi, V. Luige, K. Merilaasi, H. Männi, E. Niidu, P.-E. Rummo, H. Runneli, J. Sanga, I. Trulli, L. Tungla, J. Vaiksoo, A. Valliku, H. Vilepi, Wimbergi jt luulet; valik valme.

Proosa:

Eesti kirjandus: A. Feldmanis, L. Ulman, „Erik Kivisüda“; K. Hinrikus, „Kui emad olid väikesed“, „Elevant“; J. Jaik, „Kaarnakivi“; H. Jõgisalu, „Nõiutud allikas“, „Suutäis soolast“; K. Kaldmaa, „Halb tüdruk on jumala hea olla“, „Lydia“; K. Kass, „Nõianei nõbinina“; M. Keränen, „Varastatud oranž jalgratas“ jt krimilood; A. Kivirähk, „Sirli, Siim ja saladused“; M. Loper, „Inglite linn“; J. Parijõgi, „Teraspoiss“; A. Pervik, „Arabella, mereröövli tütar“, P. Päär, „Õnneliku inimese särk“; „Kallis härra Q“; S. Rannamaa, „Kadri“; J. Rannap, „Koolilood“; E. Raud, „Lugu lendavate taldrikutega“, „Roostevaba mõök“; P. Raud, „Printsess Lulu ja härra Kere“, „Sanna ja salakütid“; R. Reinaus, „Kuidas mu isa endale uue naise sai“, „Nõidkapteni needus“, „Maarius, maagia ja libahunt Liisi“; R. Roht, „Mäger Urask“; A. Saar, „Kuidas meil asjad käivad“, „Kuidas minust ei saanud kirjanikku“, „Õudne

lugu”; J. Smuul, “Meremees Murka”; I. Soopan, „Kõik poisid ei saa suureks“; I. Tomusk, “Volli” sari, “Ajaränduri” sari; T. Toomet, “Vana aja koolilood”; A. Turovski, “Minu loomad”; J. Tuulik, “Vares”; M. Ulman, “Nukkude teater”, J. Vaiksoo, “King nr 39” jt sarja raamatud; jm.

Maailmakirjandus: J. M. Barrie, “Peeter Paan”; J. Barrowman, C. Barrowman, „Õõnsa Maa saladus“; L. F. Baum, “Võlur Oz”; H. Burnett, „Väike printsess“, “Väike lord Fauntleroy”; C. Cassidy, “Pöörane”; C. Dickens, „Oliver Twisti seiklused“; G. Durrell, “Minu pere ja muud loomad”; N. R. Gaiman, “Kalmisturaamat”; A. Gavalda „35 kilo lootust“; E. Ibbotson “Reis Merejõe”; L. St John, “Valge kaelkirjak”, “Delfiini laul”; S. Kolu, “Rööbelite” sari; J. Krüss. „Timm Thaler ehk Müüdnud naer“; E. Kästner, „Veel üks Lotte“; A. Lindgren, „Kalle Blomkvist“, „Hulkur Rasmus“, „Röövlitütar Ronja“; U. K. Le Guin, “Meremaa võlur”; C. S. Lewis, “Lõvi, nõid ja riidekapp” jm “Narnia” sari; H. Lofting, “Doktor Dolittle”; C. Nöstlinger, “Vahetuslaps”; K. May, “Winnetou”; F. Molnár, “Pál-tänava poisid”; J.-C. Mourlevat, “Ookeani kutse”; K. Ohlsson, „Klaaslapsed“, „Hõbedapoiss“, „Kiviinglid“; S. Olsson, A. Jacobsson, “Berti päevik”; R. J. Palacio, “Ime”; M. Parr, “Vilgukivioru Tonje”; E. H. Porter, „Pollyanna“; T. Pratchett, “Kettamaailma” sari; O. Preussler, “Krabat”; G. Rodari, “Cipollino seiklused”; J. K Rowling, “Harry Potteri” sari; A. M. G. Schmidt, „A nagu Aabel” ja “Miisu“; V. Schwab. „Kummituste linn“ jt sarja raamatud; J. Spinelli, “Tähetüdruk”; R. L. Stevenson, “Aarete saar”; C. R. Zafon, „Uduprints“; J. Till, „Charlie” sari; J. R. R. Tolkien, “Kääbik”; Maria Turtschaninoff, „Maresi. Punase kloostri kroonikad“; M. Twain, „Tom Sawyeri seiklused“; J. Vilè, „Siberi haiku“; jm.

Näitekirjandus: O. Luts “Kapsapea”; M. Ulman, “Kohkumatud lapsehoidjad” jm.

Pärimus: valik eesti ja teiste rahvaste muistendeid ja muinasjutte; mõistatusi, kõnekäände ja vanasõnu; valik vanakreeka müüte; E. Raud, “Kalevipoeg”; M. Haavio, “Kalevala”; jm.

7. klassi kirjandus

Õpitulemused	Soovituslik õppesisu
<p>Õpilane:</p> <p>1) loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste, või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, analüüsib ja tõlgendab vähemalt nelja loetud tervikteost;</p> <p>2) loeb ladiusalt ja mõtestatult, kasutab iseseisvalt lugemise eesmärgist ja teksti liigist lähtuvaid lugemisviise ja -mudeleid, hindab oma lugemisoskust ning juhib oma lugemisprotsessi;</p> <p>3) loeb kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid;</p> <p>4) tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust, väärtustab nii oma- kui ka maailmakultuuri ja selle mitmekesisust;</p> <p>5) selgitab pärimuse olemust, toob näiteid mineviku ja tänapäeva pärimuskultuurist ning oma kodukohast;</p> <p>6) tunneb/märgab rahvaluule elemente suulises ja kirjalikus tekstiloomes;</p> <p>7) eristab ilukirjanduse põhiliike ja peamisi žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid;</p> <p>8) leiab endale sobivat lugemisvara, põhjendab oma valikut, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit, jagab oma lugemiskogemusi;</p> <p>9) toob esile luuletuse temaatilisi ja lüürilisi erijooni, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust ja avab selle tähendusi;</p> <p>10) nimetab teose teema, arutleb selle põhisündmuste, kesksete probleemide, põhjuse ja tagajärje seoste üle, sõnastab teose peamõtte;</p>	<p>Kirjandustekstide valik ja lugemine</p> <p>Loeb vähemalt neli tervikteost nii eesti kui ka maailmakirjandusest ning tekstikatkendeid. Lugemine toetab õppekava läbivate teemade käsitlemist ning üld- ja valdkonnapädevuste kujundamist.</p> <p>Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu (proosa-, luule- või draamateose) autori, temaatika, narratiivi ja probleemistiku tutvustamine ning võrdlemine teiste teostega. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste iseseisev lugemine tunnis ja tunniväliselt. Lugemisstrateegiad ja lugemisprotsess. Ülelibisev ja süvenenud lugemine. Eesmärgistatud (üle)lugemine. Eri lugemistehnikate valdamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine. Teksti eesmärgistatud jälgimine ja eri tüüpi lugemisülesannete täitmine. Kriitiline lugemine. Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine.</p> <p>Raamatukogu. Eesti Rahvusraamatukogu. E-teavikute ja e-teenuste kasutamine (nt ESTER, MIRKO, DIGAR). Digiraamatud. Autoriõigused. Plagiaat. Kirjandusteadmiste täiendamine eri allikaid ja keskkondi kasutades. Eesti Kirjandusmuuseumi digikeskkonnad.</p> <p>Kultuuri- ja kirjandusteadmised</p> <p>Pärimuskultuur. Tavad ja kombed pärimuskultuuris, muutuv pärimus. Looduspärimus ja linnalegidid. Kohanimed folklooris. Eesti kirjanike muuseumid (võimalusel külastamine). Rahvaluule tunnusjooni. Rahvaluuležanrid. Regilaul ja riimiline rahvalaul. Muinasjutu liigid ja tunnused. Kõnekäänud ja vanasõnad. Naljandid ja anekdoodid.</p>

<p>11) teeb kokkuvõtte teose süžest, põhjendab loo tegevusaja ja -koha valikut, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid;</p> <p>12) analüüsib kirjandusteose vormivõtteid ja kompositsiooni, seostab neid teose sisuga;</p> <p>13) rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite ning loetu tausta kohta;</p> <p>14) kirjeldab kirjandusteosele omast keelekasutusviisi, tunneb ära peamised kõne- ja lausekujundid, sh epiteet, isikustamine, võrdlus, metafoor, kordus, tõlgendab kujundite tähendust ja rolli tekstis;</p> <p>15) võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi;</p> <p>16) kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste;</p> <p>17) hindab suulises ja kirjalikus väljenduses korrektset keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide vormistusnõudeid;</p> <p>18) osaleb arutelus, väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti, annab ja kuulab tagasisidet, võtab arvesse teiste seisukohti, teeb koostööd;</p> <p>19) koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemuse põhjal ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara;</p> <p>20) esitab (peast) luule-, proosa- või draamateksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust, põhjendab teksti valikut, seletab selle tähendust;</p> <p>21) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.</p>	<p>Tänapäevafolkloor, selle kogumine ja kogemine. Rahvaluule andmebaasid. Kirjandusteose dramatiseering. Lavastus ja selle valmimine. Näitleja ja tema roll. Monoloog, dialoog. Eesti teatritega tutvumine.</p> <p>Kirjandusteose ekraniseering. Mängu- ja dokumentaalfilmid. Loo, tegelaste ja miljöo kujutamise võrdlus kirjandusteoses ja filmis. Kirjandusteose ja filmi kompositsioon. Kirjandus ja visuaalsed kunstid, nt koomiks, graafiline romaan, ühismeedialuule. Kirjandus ja fotograafia.</p> <p>Ilukirjanduse põhiliigid ja žanrid. Eepika, lüürika ja dramaatika tunnused. Lüroepika. Eepose, romaani, jutustuse ja novelli tunnused. Ulme- ja krimiromaani tunnused. Lüüriku luule põhitunnused. Ballaad luules. Vabavärsiline luule. Ühismeedia- ja räpluule. Nüüdisluule vormid ja žanrid. Komöödia, tragöödia ja draama tunnused. Mõisted: algriim, arvustus, ballaad, draama, dramaatika, eepika, eepos, isikustamine, jutustus, komöödia, kordus, kõnekäänd, lõppriim, lüürika, metafoor, muinasjutt, muistend, mõistatus, müüt, novell, parallelism, regivärss, romaan, sonett, žanr, tragöödia, vabavärss, vanasõna.</p> <p>Teksti analüüs ja tõlgendamine</p> <p>Teksti mitmetähenduslikkuse mõistmine. Teksti põhjal eri tüüpi küsimuste koostamine. Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega. Teksti kavastamine: kavapunktid väitlausetes ja märksõnadena. Teksti põhjal kokkuvõtte tegemine.</p> <p>Teose teemade ja probleemide sõnastamine, nende üle arutlemine. Pöördeliste sündmuste leidmine. Sündmuste põhjuse ja tagajärje seoste leidmine. Näidete ja tsitaatide leidmine teosest, valiku põhjendamine. Loetu seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga.</p>
---	---

Kirjanduslik tegelane ja selle prototüüp. Kirjanduslikud tüüptegelased. Tegelase analüüs: välimus, iseloom, hoiakud ja käitumine, suhted teiste tegelastega. Tegelase sisekonflikti ja tegelastevahelise põhikonflikti määratlemine ja analüüsimine (põhjus, tagajärg, lahendus). Eri teoste peategelaste võrdlemine.

Sündmuste toimumise aja ja koha määramine. Miljöö kirjeldamine. Teose loomise kontekst. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest. Tegelikkuse ja väljamõeldise suhted kirjandusteoses. Teksti kompositsioonelemendid: sissejuhatus, sõlmitus, teemaarendus, kulminatsioon, lõpplahendus. Kirjelduse eesmärk teoses. Ilukirjandusteksti väljendusvahendite tundmaõppimine. Kujundliku keelekasutuse mõistmine. Iseenda kujundliku väljendusoskuse ja sõnavara hindamine ning arendamine. Olulisemate kõla-, kõne- ja lausekujundite määratlemine ja seostamine teksti kui tervikuga.

Luuleteksti väljendusvahendite ehk poeetika eritlemine. Luule kujundlikkus ja mitmetähenduslikkus. Luuletuse temaatika, aegruum, kompositsioon, riim, rütm ja kõla. Luule eri kogemisviisid. Luuletuse seostamine isikliku kogemusega. Luulekogu lugemine.

Tekstiloom

Omaloomingulised tööd kirjeldavas ja jutustavas laadis ning eri žanrites. Tekstilooma paaris- ja rühmatööna. Alustekstile tuginev kirjutamine. Arutleva teksti loome. Kirjandusteose, filmi või lavastuse arvustuse kirjutamine. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine. Esitatud väidete tõestamine oma kogemuse ja tekstinäidete varal.

Suuline väljendusoskus

Luule-, proosa- või draamateksti esitamine. Esituse eesmärgistamine ja ettevalmistamine. Esitamiseks sobiva tempo,

	hääletugevuse ja intonatsiooni valimine. Diktsiooni jälgimine. Aktiivne ja tõhus kuulamine.
--	--

Autoreid ja teoseid

Kultuuri järjepidevust ja põlvkondlikku sidusust silmas pidades peab tervikteoste soovituslik valik sisaldama rohkesti eesti väärtkirjandust, mida käsitletakse ühiselt.

Tüvitekste: A. Kitzberg, „Libahunt“; A. Kivirähk, „Rehepapp“; F. R. Kreutzwald, „Kalevipoeg“ (katkendeid); O. Luts, „Kevade“; A. H. Tammsaare, „Kõrboja peremees“; E. Vilde, „Pisuhänd“.

Luule: A. Alliksaar, B. Alver, Contra, A. Ehin, K. Ehin, E. Enno, D. Kareva, L. Koidula, J. Kolk, M. Kompus, K. Lepik, Kivisildnik, Juhan Liiv, L. Ojamaa, K. J. Peterson, C. Pihelgas, A. Puškin, M. Pärtna, K. Riismaa, J. Rooste, P.-E. Rummo, H. Runnel, I. Severjanin, W. Shakespeare, G. Suits, T. Tasuja, A. Teede, L. Tungal, M. Under, J. Viiding, H. Visnapuu, T. Önnepalu, J. Vesselov jt; valik sonette, ballaade ja oode; ühismeedia- ja räppuulet; luule lauludes.

Proosa:

Eesti kirjandus: K. Aareleid, „Linnade põletamine“; J. Ashilevi, „Kehade mets“; K. Ehin, „Paleontoloogi päevaraamat“; I. Hargla, „Apteeker Melchiori“ sari; M. Heinsaare novelle, „Artur Sandmani lugu“; S. Henno, „Mina olin siin“; A. Hvostov, „Sillamäe passioon“; J. Jaik, „Kaarnakivi“; M. Järve, „Esimene aasta“; M. Karu, „Nullpunkt“; A. Kivikas, „Nimed marmortahvilil“ (I osa); A. Kivirähk, „Ivan Orava mälestused“, „Sinine sarvedega loom“; K. Kivirüüt, „Okultismiklubi“; J. Kross, „Wikmani poisid“, „Väike Vipper“; M. Laurik, „Mina olen surm“; J. Liiv, „Vari“; J. Maasik, „Enne lõppu“; H. Nõu, „Pea suu“; K. Piiper, „Tõde või tegu“; K. Raudsepp, „Lihtsalt ära jää üksi“; R. Reinaus, „Must vares“, „Verikambi“, „Vaevatud“; L. Roomets, „Üks väike valge tuvi“; O. Ruitlane, „Vee peal“; A. Tšehhovi novelle; F. Tuglase novelle; V. Uibopuu, „Janu“; P. Vallaku novelle; A. Vallik „Kuidas elad, Ann?“; vm.

Maailmakirjandus: D. Almond, „Skellig“; M. Atwood, „Orüks ja Ruik“; C. Brontë, „Jane Eyre“; S. Chbosky „Müüriõlleks olemise iseärasused“; A. Christie romaan; P. Coelho, „Alkeemik“; S. Collins, „Näljamängud“; B. Conaghan „Kui härra koer hammustab“; A. Conan Doyle, „Baskerville’ide koer“; S. Crossan, „Üks“; C. Crowley, „Sõnad sügavas sinises“; J. Dashner, „Labürindi jooksja“; D. Defoe, „Robinson Crusoe“; A. Dumas, „Kolm musketäri“, „Krahv Monte-Cristo“; G. Forman, „Kui ma jään“; A. Frank, „Anne Franki päevik“; J. Gaarder „Apelsinitüdruk“; N. Gaiman, „Tähetolm“; W. Golding, „Kärbeste jumal“; J. M. Green, „Süü on tähtedel“; M. Haddon, „Kentsakas juhtum koeraga öisel ajal“; D. Harms, „Väljapudenevad vanaeided“; L. Harrison, „Monster High. Tere tulemast koletiste kooli“; J. K. Jerome, „Kolm meest paadis“; J. Jägerfeld, „Minu suurejooneline elu“, „Superkoomik“; S. King, „Lemmikloomasurnuaiad“; N. H. Lee, „Tappa laulurästast“; T. Lehtinen, „Tiivad varvaste vahel“; A. Lindgren, „Vennad Lõvisüdamed“; E. Lockhart, „Me olime valetajad“; A. Marshall, „Ma suudan hüpata üle lompide“; K. Millay, „Vaikuse meri“; P. Ness, „Kui koletis kutsub“; G. Orwell, „Loomade farm“; E. A. Poe’ novelle; U. Poznanski, „Erebos“; P. Pullman, „Kuldne kompass“; P. Reeve, „Surelikud masinad“; E. M. Remarque, „Läänerindel muutuseta“; L. Sachar, „Augud“; A. de Saint-Exupéry, „Väike prints“; J. Salinger, „Kuristik rukkis“; sari „Seiklusjutte maalt ja merelt“; M. Scott, „Nicholas Flameli“ sari; B. Selznick, „Hugo Cabret’ leiutis“; N. Shusterman, „Challengeri sügavik“; S. Simukka, „Punane nagu veri“; G. Soucy, „Väike tüdruk, kes armastas liialt tuletikke“; A. ja B. Strugatski, „Hukkunud Alpinisti hotell“; J. Teller, „Mitte midagi“; J. R. R. Tolkien, „Sõrmuste

isand”; M. Twain, „Prints ja kerjus“; L. Ulitskaja, “Võõrad lapsed”; J. Vagner, “Vongozero”; J. Verne, “Kaptan Granti lapsed” vm; L. Walton, „Ava Lavanderi iseäralikud ja kaunid kannatused“; O. Wilde, “Õnnelik prints”; reisi- ja elulooraamat eesti ja/või maailmakirjandusest.

Näitekirjandus: K. Aareleid, “Linnade põletamine”; “J. Ashilevi, “Nagu poisid vihma käes”; A. Kitzberg, “Kauka jumal”; A. Kivirähk, “Kevadine Luts”, “Vombat”; L. Koidula, “Säärane mulk”; U. Lennuk, “Paunvere poiste igavene kevade”; S. Nurklik, “Kas ma olen nüüd elus”; M. Ulman, “Võluõunad ehk Naeru kätte võib surra”; vm.

Pärimus: valik eesti jt rahvaste muinasjutte; valik vanakreeka ja -rooma müüte; F. R. Faehlmanni müütilised muistendid; rahvalaule, mõistatusi, kõnekäände ja vanasõnu; tänapäeva folklooritekste vm.

8. klassi kirjandus

Õpitulemused	Soovituslik õppesisu
<p>Õpilane:</p> <p>1) loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste, või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, analüüsib ja tõlgendab vähemalt kahteteist loetud tervikteost;</p> <p>2) loeb lodusalt ja mõtestatult, kasutab iseseisvalt lugemise eesmärgist ja teksti liigist lähtuvaid lugemisviise ja -mudeleid, hindab oma lugemisoskust ning juhib oma lugemisprotsessi;</p> <p>3) loeb kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid;</p> <p>4) tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust, väärtustab nii oma- kui ka maailmakultuuri ja selle mitmekesisust;</p> <p>5) selgitab pärimuse olemust, toob näiteid mineviku ja tänapäeva pärimuskultuurist ning oma kodukohast;</p> <p>6) märkab/tunneb rahvaluule elemente suulises ja kirjalikus tekstiloomes;</p> <p>7) eristab ilukirjanduse põhiliike ja peamisi žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid;</p> <p>8) leiab endale sobivat lugemisvara, põhjendab oma valikut, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit, jagab oma lugemiskogemusi;</p> <p>9) toob esile luuletuse temaatilisi ja lüürilisi erijooni, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust ja avab selle tähendusi;</p> <p>10) nimetab teose teema, arutleb selle põhisündmuste, kesksete probleemide, põhjuse ja tagajärje seoste üle, sõnastab teose peamõtte;</p>	<p>Kirjandustekstide valik ja lugemine</p> <p>Loeb vähemalt nelitervikteost nii eesti kui ka maailmakirjandusest ning tekstikatkendeid. Lugemine toetab õppekava läbivate teemade käsitlemist ning üld- ja valdkonnapädevuste kujundamist.</p> <p>Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu (proosa-, luule- või draamateose) autori, temaatika, narratiivi, probleemistiku ja poeetika tutvustamine ning võrdlemine teiste teostega. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste iseseisev lugemine tunnis ja tunniväliselt. Lugemisstrateegiad ja lugemisprotsess. Ülelibisev ja süvenenud lugemine. Eesmärgistatud (üle)lugemine. Eri lugemistehnikate valdamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine. Teksti eesmärgistatud jälgimine ja eri tüüpi lugemisülesannete täitmine. Kriitiline lugemine. Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine.</p> <p>Raamatukogu. Eesti Rahvusraamatukogu. E-teavikute ja e-teenuste kasutamine (nt ESTER, MIRKO, DIGAR). Digiraamatud. Autoriõigused. Plagiaat. Kirjandusteadmiste täiendamine eri allikaid ja keskkondi kasutades. Eesti Kirjandusmuuseumi digikeskkonnad.</p> <p>Kultuuri- ja kirjandusteadmised</p> <p>Pärimuskultuur. Tavad ja kombed pärimuskultuuris, muutuv pärimus. Looduspärimus ja linnalegidid. Kohanimed folklooris. Eesti kirjanike muuseumid (võimalusel külastada). Rahvaluule tunnusjooni. Rahvaluuležanrid. Regilaul ja riimiline rahvalaul. Muinasjutu liigid ja tunnused. Kõnekäänud ja vanasõnad. Naljandid ja anekdoodid.</p>

11) teeb kokkuvõtte teose süžees, põhjendab loo tegevusaja ja -koha valikut, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid;

12) analüüsib kirjandusteose vormivõtteid ja kompositsiooni, seostab neid teose sisuga;

13) rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite ning loetu tausta kohta;

14) kirjeldab kirjandusteosele omast keelekasutusviisi, tunneb ära peamised kõne- ja lausekujundid, sh epiteet, isikustamine, võrdlus, metafoor, kordus ja siire, tõlgendab kujundite tähendust ja rolli tekstis ning kasutab neid tekstiloomes;

15) võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi;

16) kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste;

17) hindab suulises ja kirjalikus väljenduses korrektset keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide vormistusnõudeid;

18) osaleb arutelus, väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti, annab ja kuulab tagasisidet, võtab arvesse teiste seisukohti, teeb koostööd;

19) koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemuse põhjal ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara;

20) esitab (peast) luule-, proosa- või draamateksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust, põhjendab teksti valikut, seletab selle tähendust;

21) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.

Tänapäevafolkloor, selle kogumine ja kogemine. Rahvaluule andmebaasid. Kirjandusteose dramatiseering. Lavastus ja selle valmimine. Näitleja ja tema roll. Monoloog, dialoog, vaatus, stseen, remark, repliik. Draamateksti temaatika ja narratiivi eritlemine. Eesti teatritega tutvumine. Kirjandusteose ekraniseering. Mängu- ja dokumentaalfilmid. Filmikunsti väljendusvahendid: kaader ja plaan, valgus, värv ja heli. Stsenarium. Montaaž. Loo, tegelaste ja miljöo kujutamise võrdlus kirjandusteoses ja filmis. Kirjandusteose ja filmi kompositsioon. Kirjandusteosest filmilike episoodide leidmine. Kirjandus ja visuaalsed kunstid, nt koomiks, graafiline romaan, ühismeediaaluule. Kirjandus ja fotograafia.

Ilukirjanduse põhiliigid ja žanrid. Eepika, lüürika ja draamatika tunnused. Lüroepika. Eepose, romaani, jutustuse ja novelli tunnused. Ulme- ja krimiromaani tunnused. Reisikiri ja elulooraamat. Lüürlise luule põhitunnused. Ballaad, sonett, haiku ja ood luules. Vabavärsiline luule. Piltluule. Ühismeedia- ja räpluule. Nüüdisluule vormid ja žanrid. Komöödia, tragöödia ja draama tunnused.

Mõisted: algriim, arvustus, ballaad, biograafia, draama, draamatika, eepika, eepos, haiku, isikustamine, jutustus, komöödia, kordus, kõnekäänd, lõppriim, lüürika, metafoor, muinasjutt, muistend, mõistatus, müüt, novell, parallelism, regivärss, reisikiri, romaan, sonett, žanr, tragöödia, vabavärss, vanasõna.

Teksti analüüs ja tõlgendamine

Teksti mitmetähenduslikkuse mõistmine. Teksti põhjal eri tüüpi küsimuste koostamine. Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega. Teksti kavastamine: kavapunktid väitlauset ja märksõnadena. Teksti põhjal kokkuvõtte tegemine.

Teose teemade ja probleemide sõnastamine, nende üle arutlemine. Pöördeliste sündmuste leidmine. Sündmuste põhjuse ja tagajärje seoste leidmine. Näidete ja tsitaatide leidmine teosest, valiku põhjendamine. Loetu seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga.

Kirjanduslik tegelane ja selle prototüüp. Kirjanduslikud tüüptegelased. Tegelase analüüs: välimus, iseloom, hoiakud ja käitumine, suhted teiste tegelastega. Tegelase sisekonflikti ja tegelastevahelise põhikonflikti määratlemine ja analüüsimine (põhjus, tagajärg, lahendus). Eri teoste peategelaste võrdlemine.

Sündmuste toimumise aja ja koha määramine. Miljö kirjeldamine. Teose loomise kontekst. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest. Tegelikkuse ja väljamõeldise suhted kirjandusteoses. Teksti kompositsioonelemendid: sissejuhatus, sõlmitus, teemaarendus, kulminatsioon, lõpplahendus. Kirjelduse eesmärk teoses. Ilukirjandusteksti väljendusvahendite tundmaõppimine. Kujundliku keelekasutuse mõistmine. Iseenda kujundliku väljendusoskuse ja sõnavara hindamine ning arendamine. Olulisemate kõla-, kõne- ja lausekujundite määratlemine ja seostamine teksti kui tervikuga.

Luuleteksti väljendusvahendite ehk poeetika eritlemine. Luule kujundlikkus ja mitmetähenduslikkus. Luuletuse temaatika, aegruum, kompositsioon, riim, rütm ja kõla. Luule eri kogemisviisid. Luuletuse seostamine isikliku kogemusega. Luulekogu lugemine.

Tekstiloom

Omaloomingulised tööd kirjeldavas ja jutustavas laadis ning eri žanrites. Tekstiloom paaris- ja rühmatööna. Alustekstile tuginev kirjutamine. Arutleva teksti loome. Kirjandusteose, filmi või lavastuse arvustuse kirjutamine. Oma

	<p>arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine. Esitatud väidete tõestamine oma kogemuse ja tekstinäidete varal.</p> <p>Suuline väljendusoskus</p> <p>Luule-, proosa- või draamateksti esitamine. Esituse eesmärgistamine ja ettevalmistamine. Esitamiseks sobiva tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine. Diktsiooni jälgimine. Aktiivne ja tõhus kuulamine.</p>
--	---

Autoreid ja teoseid

Kultuuri järjepidevust ja põlvkondlikku sidusust silmas pidades peab tervikteoste soovituslik valik sisaldama rohkesti eesti väärtkirjandust, mida käsitletakse ühiselt.

Tüvitekste: A. Kitzberg, „Libahunt“; A. Kivirähk, „Rehepapp“; F. R. Kreutzwald, „Kalevipoeg“ (katkendeid); O. Luts, „Kevade“; A. H. Tammsaare, „Kõrboja peremees“; E. Vilde, „Pisuhänd“.

Luule: A. Alliksaar, B. Alver, Contra, A. Ehin, K. Ehin, E. Enno, D. Kareva, L. Koidula, J. Kolk, M. Kompus, K. Lepik, Kivisildnik, Juhan Liiv, L. Ojamaa, K. J. Peterson, C. Pihelgas, A. Puškin, M. Pärtna, K. Riismaa, J. Rooste, P.-E. Rummo, H. Runnel, I. Severjanin, W. Shakespeare, G. Suits, T. Tasuja, A. Teede, L. Tungal, M. Under, J. Viiding, H. Visnapuu, T. Õnnepalu, J. Vesselov jt; valik sonette, ballaade ja oode; ühismeedia- ja räppuulet; luule lauludes.

Proosa:

Eesti kirjandus: K. Aareleid, „Linnade põletamine“; J. Ashilevi, „Kehade mets“; K. Ehin, „Paleontoloogi päevaraamat“; I. Hargla, „Apteeker Melchiori“ sari; M. Heinsaare novelle, „Artur Sandmani lugu“; S. Henno, „Mina olin siin“; A. Hvostov, „Sillamäe passioon“; J. Jaik, „Kaarnakivi“; M. Järve, „Esimene aasta“; M. Karu, „Nullpunkt“; A. Kivikas, „Nimed marmortahvilil“ (I osa); A. Kivirähk, „Ivan Orava mälestused“, „Sinine sarvedega loom“; K. Kivirüüt, „Okultismiklubi“; J. Kross, „Wikmani poisid“, „Väike Vipper“; M. Laurik, „Mina olen surm“; J. Liiv, „Vari“; J. Maasik, „Enne lõppu“; H. Nõu, „Pea suu“; K. Piiper, „Tõde või tegu“; K. Raudsepp, „Lihtsalt ära jää üksi“; R. Reinaus, „Must vares“, „Verikambi“, „Vaevatud“; L. Roomets, „Üks väike valge tuvi“; O. Ruitlane, „Vee peal“; A. Tšehhovi novelle; F. Tuglase novelle; V. Uibopuu, „Janu“; P. Vallaku novelle; A. Vallik „Kuidas elad, Ann?“; vm.

Maailmakirjandus: D. Almond, „Skellig“; M. Atwood, „Orüks ja Ruik“; C. Brontë, „Jane Eyre“; S. Chbosky „Müürililleks olemise iseärasused“; A. Christie romaan; P. Coelho, „Alkeemik“; S. Collins, „Näljamängud“; B. Conaghan „Kui härra koer hammustab“; A. Conan Doyle, „Baskerville’ide koer“; S. Crossan, „Üks“; C. Crowley, „Sõnad sügavas sinises“; J. Dashner, „Labürindi jooksjä“; D. Defoe, „Robinson Crusoe“; A. Dumas, „Kolm musketäri“, „Krahv Monte-Cristo“; G. Forman, „Kui ma jään“; A. Frank, „Anne Franki päevik“; J. Gaarder „Apelsinitüdruk“; N. Gaiman, „Tähetolm“; W. Golding, „Kärbeste jumal“; J. M. Green, „Süü on tähtedel“; M. Haddon, „Kentsakas juhtum koeraga öisel ajal“; D. Harms, „Väljapudenevad vanaeided“; L. Harrison, „Monster High. Tere tulemast koletiste

kooli”; J. K. Jerome, “Kolm meest paadis”; J. Jägerfeld, „Minu suurejooneline elu“, “Superkoomik”; S. King, “Lemmikloomasurnuaiad”; N. H. Lee, “Tappa laulurästast”; T. Lehtinen, “Tiivad varvaste vahel”; A. Lindgren, “Vennad Lõvisüdamed”; E. Lockhart, „Me olime valetajad“; A. Marshall, “Ma suudan hüpata üle lompide”; K. Millay, „Vaikuse meri“; P. Ness, “Kui koletis kutsub”; G. Orwell, “Loomade farm”; E. A. Poe’ novelle; U. Poznanski, ”Erebos”; P. Pullman, “Kuldne kompass”; P. Reeve, „Surelikud masinad“; E. M. Remarque, „Läänerindel muutuseta“; L. Sachar, „Augud“; A. de Saint-Exupéry, “Väike prints”; J. Salinger, „Kuristik rukkis“; sari “Seiklusjutte maalt ja merelt”; M. Scott, ”Nicholas Flameli” sari; B. Selznick, “Hugo Cabret’ leiutis”; N. Shusterman, „Challengeri sügavik“; S. Simukka, ”Punane nagu veri”; G. Soucy, „Väike tüdruk, kes armastas liialt tuletikke“; A. ja B. Strugatski, “Hukkunud Alpinisti hotell”; J. Teller, „Mitte midagi“; J. R. R. Tolkien, “Sõrmuste isand”; M. Twain, „Prints ja kerjus“; L. Ulitskaja, “Võõrad lapsed”; J. Vagner, “Vongozero”; J. Verne, “Kaptan Granti lapsed” vm; L. Walton, „Ava Lavanderi iseäralikud ja kaunid kannatudused“; O. Wilde, “Õnnelik prints”; reisi- ja elulooraamat eesti ja/või maailmakirjandusest.

Näitekirjandus: K. Aareleid, “Linnade põletamine”; “J. Ashilevi, “Nagu poisid vihma käes”; A. Kitzberg, “Kauka jumal”; A. Kivirähk, “Kevadine Luts”, “Vombat”; L. Koidula, “Säärane mulk”; U. Lennuk, “Paunvere poiste igavene kevade”; S. Nurklik, “Kas ma olen nüüd elus”; M. Ulman, “Võluõunad ehk Naeru kätte võib surra”; vm.

Pärimus: valik eesti jt rahvaste muinasjutte; valik vanakreeka ja -rooma müüte; F. R. Faehlmanni müütilised muistendid; rahvalaule, mõistatusi, kõnekäände ja vanasõnu; tänapäeva folklooritekste vm.

9. klassi kirjandus

Õpitulemused	Soovituslik õppesisu
<p>Õpilane:</p> <p>1) loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste, või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, analüüsib ja tõlgendab vähemalt kahteteist loetud tervikteost;</p> <p>2) loeb lodusalt ja mõtestatult, kasutab iseseisvalt lugemise eesmärgist ja teksti liigist lähtuvaid lugemisviise ja -mudeleid, hindab oma lugemisoskust ning juhib oma lugemisprotsessi;</p> <p>3) loeb kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid;</p> <p>4) tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust, väärtustab nii oma- kui ka maailmakultuuri ja selle mitmekesisust;</p> <p>5) selgitab pärimuse olemust, toob näiteid mineviku ja tänapäeva pärimuskultuurist ning oma kodukohast;</p> <p>6) kasutab rahvaluule elemente suulises ja kirjalikus tekstiloomes;</p> <p>7) eristab ilukirjanduse põhiliike ja peamisi žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid;</p> <p>8) leiab endale sobivat lugemisvara, põhjendab oma valikut, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit, jagab oma lugemiskogemusi;</p> <p>9) toob esile luuletuse temaatilisi ja lüürilisi erijooni, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust ja avab selle tähendusi;</p> <p>10) nimetab teose teema, arutleb selle põhisündmuste, kesksete probleemide, põhjuse ja tagajärje seoste üle, sõnastab teose peamõtte;</p>	<p>Kirjandustekstide valik ja lugemine</p> <p>Loeb vähemalt nelitervikteost nii eesti kui ka maailmakirjandusest ning tekstikatkendeid. Lugemine toetab õppekava läbivate teemade käsitlemist ning üld- ja valdkonnapädevuste kujundamist.</p> <p>Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu (proosa-, luule- või draamateose) autori, temaatika, narratiivi, probleemistiku ja poeetika tutvustamine ning võrdlemine teiste teostega. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste iseseisev lugemine tunnis ja tunniväliselt. Lugemisstrateegiad ja lugemisprotsess. Ülelibisev ja süvenenud lugemine. Eesmärgistatud (üle)lugemine. Eri lugemistehnikate valdamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine. Teksti eesmärgistatud jälgimine ja eri tüüpi lugemisülesannete täitmine. Kriitiline lugemine. Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine.</p> <p>Raamatukogu. Eesti Rahvusraamatukogu. E-teavikute ja e-teenuste kasutamine (nt ESTER, MIRKO, DIGAR). Digiraamatud. Autoriõigused. Plagiaat. Kirjandusteadmiste täiendamine eri allikaid ja keskkondi kasutades. Eesti Kirjandusmuuseumi digikeskkonnad.</p> <p>Kultuuri- ja kirjandusteadmised</p> <p>Pärimuskultuur. Tavad ja kombed pärimuskultuuris, muutuv pärimus. Looduspärimus ja linnalegidid. Kohanimed folklooris. Eesti kirjanike muuseumid (võimalusel külastamine). Rahvaluule tunnusjooni. Rahvaluuležanrid. Regilaul ja riimiline rahvalaul. Muinasjutu liigid ja tunnused. Kõnekäänud ja vanasõnad. Naljandid ja anekdoodid.</p>

11) teeb kokkuvõtte teose süžees, põhjendab loo tegevusaja ja -koha valikut, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid;

12) analüüsib kirjandusteose vormivõtteid ja kompositsiooni, seostab neid teose sisuga;

13) rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite ning loetu tausta kohta;

14) kirjeldab kirjandusteosele omast keelekasutusviisi, tunneb ära peamised kõne- ja lausekujundid, sh epiteet, isikustamine, võrdlus, metafoor, kordus ja siire, tõlgendab kujundite tähendust ja rolli tekstis ning kasutab neid tekstiloomes;

15) võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi;

16) kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste;

17) hindab suulises ja kirjalikus väljenduses korrektset keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide vormistusnõudeid;

18) osaleb arutelus, väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti, annab ja kuulab tagasisidet, võtab arvesse teiste seisukohti, teeb koostööd;

19) koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemuse põhjal ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara;

20) esitab (peast) luule-, proosa- või draamateksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust, põhjendab teksti valikut, seletab selle tähendust;

21) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.

Tänapäevafolkloor, selle kogumine ja kogemine. Rahvaluule andmebaasid. Kirjandusteose dramatiseering. Lavastus ja selle valmimine. Näitleja ja tema roll. Monoloog, dialoog, vaatus, stseen, remark, repliik. Draamateksti temaatika, narratiivi ja poeetika eritlemine. Eesti teatri sünnilugu ja nüüdisteater. Eesti teatritega tutvumine. Kirjandusteose ekraniseering. Mängu- ja dokumentaalfilmid. Filmikunsti väljendusvahendid: kaader ja plaan, valgus, värv ja heli. Stsenarium. Montaaž. Loo, tegelaste ja miljöö kujutamise võrdlus kirjandusteoses ja filmis. Kirjandusteose ja filmi kompositsioon. Kirjandusteostest filmilike episoodide leidmine. Kirjandus ja visuaalsed kunstid, nt koomiks, graafiline romaan, ühismeediaaluule. Kirjandus ja fotograafia.

Ilukirjanduse põhiliigid ja žanrid. Eepika, lüürika ja draamatika tunnused. Lüroepika. Eepose, romaani, jutustuse ja novelli tunnused. Ulme- ja krimiromaani tunnused. Reisikiri ja elulooraamat. Lüüriku luule põhitunnused. Ballaad, sonett, haiku ja ood luules. Vabavärsiline luule. Piltluule. Ühismeedia- ja räppluule. Nüüdislüule vormid ja žanrid. Komöödia, tragöödia ja draama tunnused.

Mõisted: algriim, arvustus, ballaad, biograafia, draama, draamatika, eepika, eepos, haiku, isikustamine, jutustus, komöödia, kordus, kõnekäänd, lõppriim, lüürika, metafoor, muinasjutt, muistend, mõistatus, müüt, novell, ood, parallelism, regivärss, reisikiri, romaan, siire, sonett, žanr, tragöödia, vabavärss, vanasõna.

Teksti analüüs ja tõlgendamine
Teksti mitmetähenduslikkuse mõistmine. Teksti põhjal eri tüüpi küsimuste koostamine. Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega. Teksti kavastamine: kavapunktid väitlausetega ja

märksõnadena. Teksti põhjal kokkuvõtte tegemine.

Teose teemade ja probleemide sõnastamine, nende üle arutlemine. Pöördeliste sündmuste leidmine. Sündmuste põhjuse ja tagajärje seoste leidmine. Näidete ja tsitaatide leidmine teosest, valiku põhjendamine. Loetu seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga.

Kirjanduslik tegelane ja selle prototüüp. Kirjanduslikud tüüptegelased. Tegelase analüüs: välimus, iseloom, hoiakud ja käitumine, suhted teiste tegelastega.

Tegelase sisekonflikti ja tegelastevahelise põhikonflikti määratlemine ja analüüsimine (põhjus, tagajärg, lahendus). Eri teoste peategelaste võrdlemine.

Sündmuste toimumise aja ja koha määramine. Miljöo kirjeldamine. Teose loomise kontekst. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest. Tegelikkuse ja väljamõeldise suhted kirjandusteoses. Teksti kompositsioonelemendid: sissejuhatus, sõlmitus, teemaarendus, kulminatsioon, lõpplahendus. Kirjelduse eesmärk teoses. Ilukirjandusteksti väljendusvahendite tundmaõppimine. Kujundliku keelekasutuse mõistmine. Iseenda kujundliku väljendusoskuse ja sõnavara hindamine ning arendamine. Olulisemate kõla-, kõne- ja lausekujundite määratlemine ja seostamine teksti kui tervikuga. Sõna-, karakteri- ja situatsioonikoomika leidmine teosest. Teksti allegooria ja allteksti mõistmine.

Luuleteksti väljendusvahendite ehk poeetika eritlemine. Luule kujundlikkus ja mitmetähenduslikkus. Luuletuse temaatika, aegruum, kompositsioon, riim, rütm ja kõla. Luule eri kogemisviisid. Luuletuse seostamine isikliku kogemusega. Luulekogu lugemine.

Tekstilooime

	<p>Omaloomingulised tööd kirjeldavas ja jutustavas laadis ning eri žanrites. Tekstiloomes paaris- ja rühmatööna. Alustekstile tuginev kirjutamine. Arutleva teksti loome. Kirjandusteose, filmi või lavastuse arvustuse kirjutamine. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine. Esitatud väidete tõestamine oma kogemuse ja tekstinäidete varal.</p> <p>Suuline väljendusoskus</p> <p>Luule-, proosa- või draamateksti esitamine. Esituse eesmärgistamine ja ettevalmistamine. Esitamiseks sobiva tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine. Diktatsiooni jälgimine. Aktiivne ja tõhus kuulamine.</p>
--	---

Autoreid ja teoseid

Kultuuri järjepidevust ja põlvkondlikku sidusust silmas pidades peab tervikteoste soovituslik valik sisaldama rohkesti eesti väärtkirjandust, mida käsitletakse ühiselt.

Tüvitekste: A. Kitzberg, „Libahunt“; A. Kivirähk, „Rehepapp“; F. R. Kreutzwald, „Kalevipoeg“ (katkendeid); O. Luts, „Kevade“; A. H. Tammsaare, „Kõrboja peremees“; E. Vilde, „Pisuhänd“.

Luule: A. Alliksaar, B. Alver, Contra, A. Ehin, K. Ehin, E. Enno, D. Kareva, L. Koidula, J. Kolk, M. Kompus, K. Lepik, Kivisildnik, Juhan Liiv, L. Ojamaa, K. J. Peterson, C. Pihelgas, A. Puškin, M. Pärtna, K. Riismaa, J. Rooste, P.-E. Rummo, H. Runnel, I. Severjanin, W. Shakespeare, G. Suits, T. Tasuja, A. Teede, L. Tungal, M. Under, J. Viiding, H. Visnapuu, T. Õnnepalu, J. Vesselov jt; valik sonette, ballaade ja oode; ühismeedia- ja räppuulet; luule lauludes.

Proosa:

Eesti kirjandus: K. Aareleid, „Linnade põletamine“; J. Ashilevi, „Kehade mets“; K. Ehin, „Paleontoloogi päevaraamat“; I. Hargla, „Apteeker Melchiori“ sari; M. Heinsaare novelle, „Artur Sandmani lugu“; S. Henno, „Mina olin siin“; A. Hvostov, „Sillamäe passioon“; J. Jaik, „Kaarnakivi“; M. Järve, „Esimene aasta“; M. Karu, „Nullpunkt“; A. Kivikas, „Nimed marmortahvlil“ (I osa); A. Kivirähk, „Ivan Orava mälestused“, „Sinine sarvedega loom“; K. Kivirüüt, „Okultismiklubi“; J. Kross, „Wikmani poisid“, „Väike Vipper“; M. Laurik, „Mina olen surm“; J. Liiv, „Vari“; J. Maasik, „Enne lõppu“; H. Nõu, „Pea suu“; K. Piiper, „Tõde või tegu“; K. Raudsepp, „Lihtsalt ära jää üksi“; R. Reinaus, „Must vares“, „Verikambi“, „Vaevatud“; L. Roomets, „Üks väike valge tuvi“; O. Ruitlane, „Vee peal“; A. Tšehhovi novelle; F. Tuglase novelle; V. Uibopuu, „Janu“; P. Vallaku novelle; A. Vallik „Kuidas elad, Ann?“; vm.

Maailmakirjandus: D. Almond, „Skellig“; M. Atwood, „Orüks ja Ruik“; C. Brontë, „Jane Eyre“; S. Chbosky „Müürililleks olemise iseärasused“; A. Christie romaan; P. Coelho, „Alkeemik“; S. Collins, „Näljamängud“; B. Conaghan „Kui härra koer hammustab“; A.

Conan Doyle, „Baskerville’ide koer”; S. Crossan, „Üks”; C. Crowley, „Sõnad sügavas sinises”; J. Dashner, „Labürindi jooksja”; D. Defoe, „Robinson Crusoe”; A. Dumas, „Kolm musketäri”; „Krahv Monte-Cristo”; G. Forman, „Kui ma jään”; A. Frank, „Anne Franki päevik”; J. Gaarder „Apelsinitüdruk”; N. Gaiman, „Tähetolm”; W. Golding, „Kärbeste jumal”; J. M. Green, „Süü on tähtedel”; M. Haddon, „Kentsakas juhtum koeraga öisel ajal”; D. Harms, „Väljapudenevad vanaeided”; L. Harrison, „Monster High. Tere tulemast koletiste kooli”; J. K. Jerome, „Kolm meest paadis”; J. Jägerfeld, „Minu suurejooneline elu”, „Superkoomik”; S. King, „Lemmikloomasurnuaiad”; N. H. Lee, „Tappa laulurästast”; T. Lehtinen, „Tiivad varvaste vahel”; A. Lindgren, „Vennad Lõvisüdamed”; E. Lockhart, „Me olime valetajad”; A. Marshall, „Ma suudan hüpata üle lompide”; K. Millay, „Vaikuse meri”; P. Ness, „Kui koletis kutsub”; G. Orwell, „Loomade farm”; E. A. Poe’ novelle; U. Poznanski, „Erebos”; P. Pullman, „Kuldne kompass”; P. Reeve, „Surelikud masinad”; E. M. Remarque, „Läänerindel muutuseta”; L. Sachar, „Augud”; A. de Saint-Exupéry, „Väike prints”; J. Salinger, „Kuristik rukkis”; sari „Seiklusjutte maalt ja merelt”; M. Scott, „Nicholas Flameli” sari; B. Selznick, „Hugo Cabret’ leiutis”; N. Shusterman, „Challengeri sügavik”; S. Simukka, „Punane nagu veri”; G. Soucy, „Väike tüdruk, kes armastas liialt tuletikke”; A. ja B. Strugatski, „Hukkunud Alpinisti hotell”; J. Teller, „Mitte midagi”; J. R. R. Tolkien, „Sõrmuste isand”; M. Twain, „Prints ja kerjus”; L. Ulitskaja, „Võõrad lapsed”; J. Vagner, „Vongozero”; J. Verne, „Kaptan Granti lapsed” vm; L. Walton, „Ava Lavanderi iseäralikud ja kaunid kannatused”; O. Wilde, „Õnnelik prints”; reisi- ja elulooraamat eesti ja/või maailmakirjandusest.

Näitekirjandus: K. Aareleid, „Linnade põletamine”; „J. Ashilevi, „Nagu poisid vihma käes”; A. Kitzberg, „Kauka jumal”; A. Kivirähk, „Kevadine Luts”, „Vombat”; L. Koidula, „Säärane mulk”; U. Lennuk, „Paunvere poiste igavene kevade”; S. Nurklik, „Kas ma olen nüüd elus”; M. Ulman, „Võluõunad ehk Naeru kätte võib surra”; vm.

Pärimus: valik eesti jt rahvaste muinasjutte; valik vanakreeka ja -rooma müüte; F. R. Faehlmanni müütilised muistendid; rahvalaule, mõistatusi, kõnekäände ja vanasõnu; tänapäeva folklooritekste vm.